49՝ տարի Թիւ 1261 Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 5/18 ՕԳՈՍՏՈՍ 1905 16 ՀԷՄԱՁԻԻԼ ԱԽԷՐ 1323 – 5 ԱՂՕՍԹՕՍ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՓՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزیته‌سی
صاحب امتیازی : ارمیانس قریه
ادارهخانهسی باب عالی جادهسنده نومره ۲۸

ԳԻՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ղապուսէօֆ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր

ԳԻՆԸ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Օրուան մարդը Հայ եկեղեցիին մէջ՝ Օրթագիւղի Աւագերէց պատուական Տ. Սահակ քահանան է։

Այս արժանայարգ երէցը քաջութիւնը ունեցաւ ցնդած արեւդայի մը վայրաքարշութիւնները ձաղկելու ա՛նպիսի լեզուով մը, որ պատիւ կը բերէ իր քահանայական կոչումին։

Վերէն վար ամբարշտութեան դիմակը պատռելու ատեն կը գործածէ ա՛նպիսի բառեր եւ այնպիսի նախադասութիւններ, որոնք քրիստոնէավայել պարկեշտութիւն կը բուրեն, և ա՛նոնք որ բարեբախտութիւնը ունեցան վայելելու պատուական Տէր Հօր Մանզումէի մէջ հրատարակած Հայ Եկեղեցիին ջատագովականը, և անսասան Կորիւնին քթին բերնին արձակած ապտակը կարես զգացին, գովեցին, գովաբանեցին անման երէցը։

Զերմեռանդ հաւատքով մը մեզի աւանդուած եկեղեցիին շահերը ա՛յս կերպով կը պաշտպանենք, կը հանդուրժո՞նք որ բեմին վրայ աստուածային խորանին առջեւ կարգ ու վեղար ընդունող մի ոմն Թերուս, սա՛ բառերը մրթմրթայ.—

«Եկեղեցին պէտք է փոխուի, խնդիր չէ թէ աստուածային Հիմնադիր մը ունեցած ըլլայ ան։»

Ա՛ս պարզապէս սոսկալի է։

Եկեղեցական բարեկարգութեան խնդիր չէ ա՛ս, այլ պարզապէս եկեղեցիին աստուածահիմն հաստատութեան գաղափարին դէմ ծաղրանք մը, հեգնութիւն մը, չհաւատալ է ա՛ս իր աքեմին, իր պաշտօնին, իր պատարագին, իր մատակարարած խորհուրդին։

«Մասունքներու դէմ իր գրածը յառաջաբանն էր այս յոխորտանքին։ Կ. Պոլսոյ մէջ գրած էր առջի յօդուածը։

Մինչ Ատանայի արդի առաջնորդը Արաբկիրի մէջէն իր հակեկեղեցական պատգամները կ'որոտար, միամիտ Արաբկիրցիք գաւառային Ժողով գումարելով եպիսկոպոսական վկայական կը խնդրէին անոր համար, որ հիմակ ալ Ատանայի վարժարաններուն կապալառուն եղած է, կեօբիւրի իրեն վրայ առնելով զանոնք, և Կ. Պոլսէն իրեն հինէն ծանօթ վարժուհիներն և վարժապետները ապապրելով։

Եւ Կիլիկիոյ Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը ո՛վ գիտէ Թերեւս օրին մէկը եպիսկոպոս ձեռնադրէ զա՛յն, որ եպիսկոպոսութեան կարգին դէմ ալ խօսած է։

Կարգ մը հին վարդապետներ, խեղճերը, կը մնան իրենց աբեղայական վերարկուին տակ, մօրուքնին ճերմկեր է, հինցեր են, և կը սպասեն, քէն ընելով, որ իրենց ալ պաշտօն մը տրուի, եպիսկոպոսական վկայական տրուի։ Ո՛րքան միամիտ են այդ խեղճերը, որ ատանկ յոյսով կ'ապրին. ինչո՞ւ տեսրակ մը չեն հրատարակեր Հայ Եկեղեցիին դէմ, ինչո՞ւ յօդուածներ չեն գրեր իրենց կարգին և իրենց վարդապետութեան դէմ։ Ա՛յն ատեն աստիճանը կուգայ կը գտնէ զիրենք, եթէ ոչ՝ թո՛ղ մնան իրենց ապիկարութեան և նուաստութեան մէջ, և թո՛ղ որոճան իրենց անկածութեան վրայ։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ 45

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ժ.

ՈՒՐ ՎԱՇԽԱՌՈՒՆ
ՈՒ ԽԱՐԵՐԱՆ ՁԻՐԱՐ Կ'ՈՂՋՈՒՆԵՆ

Մխ Օռէթ դառն ժպիտով մը վաշխառուին դառնալով,

—Լավառէտի համար զոհողութիւն ըրած չունիմ ըսա, երախտագիտական պարտքս է որ կը հատուցանեմ անոր. ձեր առաջնորդութեամբը մեծ վտանգի մը ենթարկուած էի և Լավառէտ իր կեանքին գինովը աղատեց զիս. այսչափ վեհանձնութեան մը հանդէպ, կրնայի՞ անտարբեր մնալ։

—Մ'հ, օրիորդ, ինչ կ'ըսէք դուք վաշխառուն բողոքի չեղալով մը. ինչպէս կը համարձակիք ասանկ յոռի դաղափարներ տածել ինձ նկատմամբ, ես ինչպէս կրնամ պատասխանատու նը-կատուիլ ձեզի պատահած չարիքներուն. ես ալ ձեր բարեկամն եմ, ես ալ ուրախ եմ որ ձեր հոգածութեանց չնորհիւ Լավառէտ ազատեցաւ դառն մահուընէ մը։

—Ընդհակառակը, Լավառէտ դեռ կատարելապէս ապաքինած չէ պատասխանեց աղջիկը։ Այս ճախճախուտ երկրին օդը խիստ վնասակար է անոր, զոր բժշկին յանձնարարութեամբը պիտի փոխադրենք Դօրթիվիլիր լեռանց վրայ խիստ օդասուն տեղ մը։

Աղջիկը առանց կարեւորութիւն տալու Պոլօռիի շահատակութիւններուն հեռացաւ անոր քովէն և անմիջապէս մէջտեղ ելաւ մեր ընթերցողներուն խիստ քաջածանօթ անձ մը Տօն Ժօղէ։

Երկու վարնոց մարդիկը, առաջին տեսութեամբ զիրար չնորհաւորեցին Լավառէտը ասանկ մահացու հարուածի մը ենթարկելով անոր ճաքորդութիւնը արդիւած ըլլալնուն համար։ Տօն Ժօղէ իր ըրած մեծագործութիւնները բարձրաբարբառ հռչակելով ըսաւ,

—Փոքրիկ անգղացին դիս ձեռք անցընելու համար թափած ճիգերը թէև արդիւնաւոր չեղան բայց ձեր փափաքը կատարելապէս իրագործուեցաւ։ Իմ մարդոցս Լավառէտի տուած դաշոյնի հարուածները զայն անշարժութեան դատապարտեցին որ երկար ատեն պիտի չկրնայ ճամբորդութիւնը շարունակել, հետեւեալաբար ձեր այս առթիւ վճարած հազար դահեկանը լիուլի փոխարինուեցաւ։

—Այո՛, յարեց վաշխառուն, փոխարինեցիք, բայց չեմ գիտեր ի՞նչէն, սա պզտիկ անգլուհին աղէկ չերեւար աչքիս։ Լավառէտը չեմ գիտեր ո՞ւր պիտի փոխադրել տայ եղեր. աղջիկը այս վիճակին մէջ իսկ անպատճառ աշխարհի չրջանը ընել պիտի տայ Լավառէտի։

—Պարապ խօսք, բացագանչեց Տօն Ժօղէ, սըւոր մտքէն անցածը նայէ։ Կիսուակէս մնուած մարդը ո՞ւր պիտի կրնայ երթալ։

—Ատանկ մ'ըսէ՛ր, առարկեց վաշխառուն, Լավառէտ կատուի հոգի ունի. անիկա եօթն անգամէն ալ չմեռնիր, ես անոր դէմ բնաւ քէն մը չունիմ. անիկա ինձի որչափ ալ չարիք ընէ ես միշտ չեմ դադրիր աղջիկս անոր հետ ամուսնացած տեսնելու իղձէս, բայց մինչեւ որ սա Անգլիացի աղջկան ձեռքէն չազատի ու «մեղայ» ըսելով աղջկանս՝ Բենելօբէի հետ ամուսնանալու համար ինծի չդիմէ, միտք չունիմ օգիքը թող տալու։

Տօն Ժօղէ տեսնելով որ Պոլօռի Լավառէտի ձեռքէն այնչափ չարիք քաշելէ ետք դեռ չէ հրաժարած զայն իրեն փեսայ առնելու դաղափարէն, դառն երգիծանքով մը,

—Շիտակը այս աստիճան յամառութիւն չէի տեսած, ըսաւ, Լավառէտ ընուած սրիկան քիչ մնաց չոգենաւին մէջ աղտոտ ջուրով պիտի խեղդէր քեզ, անլուր նախատինք կ'ընէր ամէն առթիւ և չհասցուցած չարիքը չմնաց գըլխուդ ու դեռ քեզի պէս բարեմիտը զայն իրեն փեսայ առնելու դաղափարէն կախուեր կը մնայ։

— Եւ սակայն արժանաւոր տղայ է, պատասխանեց Պոլօռի։

Տօն Ժօղէ բացայայտ կերպով գըրդռուած՝

— Եթէ դուք երիտասարդի մը արժէքը ձեզ հասցուցած չարիքէն կը դատէք, ըսաւ, ուրիշներ ալ կրնան զրանուիլ որ այդ տեսակէտով գերազանցէն Լավառէտը, զոր օրինակ ես, որ հիմա բռունցքի մէկ քանի հարուածով կրնամ անդիի աշխարհը զրկել քեզ։

—Ձիւղ այդ պարագային է որ Լավառէտի ազնուութիւնը կը չեշտուի պատասխանեց Վաշխառուն, դիտեմ որ ձեզի պէսներուն խեղելը միտքը, զարնել, սպանել, կողոպտել է մինչդեռ Լավառէտ երբեք այդ ստորութիւններուն չի զիջանիր և ինչ որ կ'ընէ չարամիտութեան սահմանը չանցնիր, այս պատճառով ամենքէ կերպով կը հետապընդեմ զինքը և յաւէտ ալ պիտի հետապնդեմ մինչեւ որ Բենելոբէիս ամուսինը տեսնելու բախտին արժանանամ։

Տօն Ժօղէ ներքնապէս կը կասկածէր Վաշխառուին Լավառէտի ուղղած այս դրատարիներուն համար. դաժան ձեռքերին Գէրէմէթցիք, Զէնկիլէրցիք, Օրթագիւղացիք և այլն։

Չորրորդ տեսարան։ Դուրգէնի հայրը Գ. Աղէքսանդր այսչափով չգոհանար, քանի մը օրեր վերջը չուկային մէջ Աղէքսանդր և վարժապետը վիզավի կ'ըլլան և մի քանի ոչ բարեկամական խօսքեր փոխանակելէ վերջը՝ Գ. Աղէքսանդր կ'ոլորէ վարժապետին ձեռքերը, չալակը կը նետուի և հրաման կ'ընէ որ չուկային մէջ վեր վար զինքը պատցունէ։ Քանի մը հարիւր հոգի հանդիսատեսներ կ'ըլլան՝ բայց ոչ ծաղկոցի աչակերտ՝ այլ չուկայի արհեստաւորներ ու վաճառականներ՝ որոնք այս տեսարանէն թէ՛ գոհ կը մնան և թէ մարդասիրաբար կը խղճան վարժապետը բեռնաբարձ ըլլալէ։

Նոր տարեշրջանի առթիւ սոյն վարժապետը կը յանձնարարեմք վարժարանաց պատ. Հոգաբարձութեանց, որովհետեւ չկրցինք զայդ ընել զայն բանի մը գործածելու համար։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

(Թղթակցութիւն «Մանզումէ»ի)

ԳԱՀԻՐԷ, 10 Օգոստոս

Ելմտական նախարարութիւնը 8500 եգիպտական ոսկիի վարկ մը յատկացուց գնելու համար այն հողը որուն վրայ կառուցուած է Իզէզքիյէի դատարանը։ Նոյնպէս պատերազմական նախարարութեան 29,500 ոսկիի վարկ մը բացած է Բաս-էտ-Թինի մէջ զօրանոց մը կառուցանելու համար։

⁂ Ներկայ տարւոյ առաջին վեցամեային մէջ 90,120 ոսկի գոյացած է դիւղական ծառայութենէ ազատ մնալու համար եղած վճարումներէն։ Կը կարծուի թէ մինչեւ տարեգլուխ այս հասոյթը 120,000 ոսկիի պիտի հասնի։

⁂ Կը լսենք թէ Աղէքսանդրիոյ թաղապետութիւնը Եւրոպա յանձնարարած է նոր տեսակ գործիքներ, որոնք չատ փոշի ունեցող փողոցներուն մէջ նաւթասառն ջուր սրսկելու պիտի ծառայեն։

⁂ Ջեւանեան Եեղեմեան կը գրուի կառավարութիւնը օրինագիծ մը կը պատրաստէ այժմ, առեւտրական բոլոր գործողութիւններուն վրայ դրոշմաթուղթի տուրք մը հաստատելու համար։ Մտադրուած տուրքը պիտի գանձուի թէ՛ ընկերներէն և թէ օտարազգիներէն։

⁂ Շէյխ Պարկութի նոր նաւահանգիստը բանալու աշխատութիւնները պիտի սկսին ներկայ ամսոյս վերջին։

⁂ Կառավարութիւնը մտադիր է քաղաքային և առեւտրական գործերու մէջ տոկոսի սակը զեղչելու առաջարկ մը ներկայացնել յառաջիկայ ձմեռ։

⁂ Սուէսի կառավարութիւնը կը մերժէ երկրին մէջ հոդեր գնելու և չահագործելու համար օտարներու կողմէ եղած առաջարկները պատճառ ցուցընելով թէ երբէ՛ք թող չպիտի տայ որ ընկերները իրենց հոդերը ձեռքէ հանեն յօդուտ օտարականներու, ի բաց առեալ երկրագործական ձեռնարկներէ, պայմանով որ կալուածատէրերուն շահերը կատարելապէս պաշտպանուին։

⁂ Ասիեան մէջ մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ որուն վնասը 16,000 եգիպտական ոսկի կը հաշուուի։ Հրդեհը առաջ եկած էր պզտիկի մը ձեռքով վարագոյրի մը ոնկելէն։

⁂ Բարթ-Սայիտէն կը տեղեկացընեն թէ նաւամատոյցը պիտի սկսին մտերս լայնցնել։ Նաւահանգիստի վրայ նաւաշինութեան գործարան մը ունեցող Տովլի և Ընկերութեան 600 հազար ֆրանքի հատուցում պիտի ըլլայ այս առթիւ, որովհետեւ Ընկերութեան վարձած հողերը նաւամատոյցը ընդարձակելու պիտի գործածուին։

⁂ Բարձր. Խեդիվն Թիկնապան Մէհմէտ պէյ Եավէրի որդին Հիւսէյին էֆ. Քեամի քանի մը օր առաջ Մաթարիան առջեւ կառախումբը դադար չառած դուրս նետուելով ոտքէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Կը վախցուի որ անդամահատութիւն ըլլայ։

⁂ Պալաք Թաղին կողմը Արաբ աղջիկ մը կարիէ խայթուելով մեռաւ։

Բամպակի որդը.— Տեղական Թերթի մը մէջ հետեւեալը կը կարդանք։ Գաւառներու մէջ կ'երեւի թէ կարեւորութիւնը չէ հասկցուած այն նախարարական հրամանագրին որ Աֆիսը ըսուած որդին ջնջումը կը պատուիրէ։ Այս որդը թէեւ չատ ակներեւ վնաս մը չի հասցներ բոյսերուն՝ բայց իրապէս չատ կը տկարացնէ զանոնք, անոնց տերեւներուն վրայ հաստատուելով ու ծծելով անոնց հիւթը։ Ասկից զատ Աֆիսը տերեւներու վրայ տեսակ մը մածուցիկ հիւթ կը թողու որ զատմամբ կ'ըլլայ ուրիշ տարբեր որդի մը գոյացման որ նեւալա կը կոչուի և որ պարզապէս մահացուցիչ է բամպակի տունկին համար։ Աֆիսը և Ասալը չատ տեղերու մէջ արդէն երեւան եկած են և այն կողմերը որ առաւօտները մառախուղ իջած է՝ նեւալան տարածուած է արդէն իսկ պատրաստուած տունկերուն վրայ ու զանոնք սեւցուցած ու չորցուցած է։

Մէն

անգամ միայն այս միօրինակութիւնը կը խախտուի առաւօտ և երեկոյ գինքը ոգեւորող զրօսայրիկներու և այգեւորներու աղմկալից պտոյտներով։ Փոփոխական օդ, խոնաւ տաքութիւն, մութ երկինք մը կը ցոլանան մթագոյն ծովու մը մէջ, կոր մերթ ընդ մերթ կը լուսափայլեն ոսկեցնցուղ ճառագայթներ, չողշողուն կերպարանք մը տալով մթապատ չրջակայքին, և նոճիներուն հեռաւոր հոտը կը խառնուի այս փոքրիկ քաղաքին ընդհանուր բուրումին հետ, — ահա յատկանիշը Բորթըսմութի՝ որ հիմա կը հովանաւորէ աշխարհի խաղաղարարները։ Ամբողջ քաղաքը կը նմանի արեւելեան անուշաբոյր բաղնիքի մը չոգիի սենեակին, որուն մէջ եկող գացողները անզգալաբար անհետ կ'ըլլան, մինչ ուրիշները կուգան կ'երեւին։ Պոսթոն, Ուաշինկթըն, Նիւ Եորք և Շիքակօ աւելի յարմար վայրեր կը նկատուին լիազօրներէն ոմանց կողմէ, եթէ ոչ ուրիշ պատճառաւ, գոնէ աւելի հանգստաւէտ ըլլալնուն համար։ Բէյզղէյբուղ, մժեղներուն պեռը, կարծես այս տարուան համար ստեղծած է տեսակ մը թռնաւոր թեւաւոր միջատ, որ կը կոչուի ռուսերէնով ճանկան մժեղ, որուն չիթոցը պարզապէս սարսուռ կը պատճառէ, և կարծես ի դերեւ կը հանէ հաշտութիւն առաջ բերելու համար մարդոց աշխատանքը։ Աւելորդ է ըսել թէ գիւղերը դէշ կերպով խախտուած լիազօրները առուսուն կանուխ նախ կը պարտաւորուին իրենց ուռկան երեսները տանիլ հայելիին մէջ և խնամք տանիլ։

Բարեբախտաբար, ստոյգ չի թուիր թէ այս մժղուկի ախտը գէշ նշան մըն է իրօք հաշտութեան յաջողութեան համար։ Բայց աւէն պարագայի մէջ այս լիազօրներն ալ մարդ են, և երբ խեղճերուն գլուխը ուռեցած է, չըթունքնին դուրս ցցուած է, և աչքերնուն կոպերուն վրայ պալարներ գոյացած են, բնական է թէ իրերը տեսութեան տարբեր անկիւններէ կը դիտեն։ Փոփոխ մեծցով լիազօրներէն մէկ քանին սոսկալի սրսնեղած են ամերիկեան մժեղին այս անքաղաքավար հիւրամեծարութենէն. էկէ քանիներուն վրայ ալ մարդու չնորք մնացած չէ, ամբողջ գիւղերը այդ անպիտան կենդանիներուն հետ կռփամարտած ըլլալով։

Ամէն պարագայի մէջ հիմա է որ, եթէ բանակցութիւնները հաշտութեան չյանգին, Բորթսմութ ուրիշ անգամ երբեք հաշտութեան ժողովի վայր պիտի չընտրուի, որովհետեւ թեւաւոր միջատներու այդ դժոխքը տիկնէն մեղմարարոյ մարդը անգամ արիւնկալ կ'ընէ։

Լուրերը ի՞նչպէս դուրս կ'ելնեն

Շատերը կ'սպասէին որ Շաբաթ օրը տաղնապալից օր մը պիտի ըլլայ, և հաշտութիւն կամ պատերազմ պիտի որոշուի վերջնագրով մը, որ՝ զրոյցի մը նայելով՝ իբր թէ պատրաստուած էր Ճաբոնցիներուն համար։ Հետեւաբար, ամէն օր կարծես ալիւրի վրայ էր, նոյն իսկ լիազօրները, որոնք զբաղեցնին կախ և անհանգիստ էին, երբ իրենց օթոմոպիլները նստած կ'ընթանային կարմրագիս տուն, ուր հասան ժամը 10էն առաջ։ Սիրալիր ողջոյններու փոխանակութենէն վերջ Մ. Վիթթէ, Ռուսերոյ կողմէ, ներկայացուց գրաւոր պատասխանը, որ քսանեւչորս ժամ առաջ պատրաստուած էր, և կարկառեց զայն Պառոն Բօմուրայի, որ քառաքնար խնարհութիւն մը ըրաւ, չնորհակալութիւն յայտնեց ռուս լիազօրին, և յետոյ սկսաւ իր տեսութիւնները պարզել ինքնոյ մը վրայ՝ որ հաշտութեան պայմաններուն չէր վերաբերեր, այլ մամուլին անգաղտնապահ մարդոց։ Պառոն Բօմուրա ցաւ ի սիրտ համոզում յայտնեց թէ Ժողովարարին և Լիազօրներուն բնական պանդոկին միջեւ ինչ ինչ տեղեկութիւններ կը խուսափին, որոնք իսկոյն ծայր կուտան մամլոյն մէջ։ և թէեւ մեծ կարեւորութիւն չունին, այսուհանդերձ Միքայոյին ներկայացուցիչները կը կարծեն թէ կանանչ գրասեղանէն թափած այս մանր մունջ լուրերը երթալով կ'ըստուարանան, կ'ամեն։ Ճաբոնցի լիազօրները այս կերպով յորդորեցին իրենց ռուս պաշտօնակիցները որ իրենց հետ միասին չանան աշխարհը մութի մէջ պահել իրենց աշխատութեանց մասին, մինչեւ որ որոշ արդիւնքի մը յանգին։

Ռուս պատուիրակներն ալ խոստովանեցան թէ իրենք ալ կռահած են լուրերուն դուրս ելնելը, և իրենք ալ մեծապէս կը զարմանան։ Իրենց ճաբոնցի պաշտօնակիցներուն ցոյց տուին զանազան հրատարակութիւններ, կիսով իրողութիւններ, կիսով երեւակայութիւններ, զարմանալի արուեստով յերիւրուած, որոնք ռուսական դատին վնասելու բնութիւնը ունին, ըսին Ռուսք։ Կարդալ առին, զոր օրինակ, լրագրական հատուած մը, որուն մէջ գրուած էր թէ Մ. Վիթթէ թախանձագին խնդրեր է Պառոն Բօմուրայի զինադադար մը կնքել, և ճաբոնցի լիազօրն ալ խորին ցաւով մերժեր է այդ տեսակ կարգադրութեան մը հաւանիլ, որովհետեւ իր իրաւասութիւնը հաշտութեան մէջ կը սահմանափակուի միայն, և զինադադարի չի կրնար խառնուիլ։

Մ. Վիթթէի ճառը

Այս ամբողջ պատմութեան մէջ ճշմարտութիւն չկայ, ինչպէս նաեւ սա՛ միւս զրոյցին մէջ թէ Մ. Վիթթէ Ճաբոնի առաջարկութիւնները ընդունածին պէս հեռագիր զրկեր է Բոչիլեան Տան և Անվէրսի սեղանատորական Տան մը։ Ռուսք երբեք զինադադար չխնդրեցին, և չատ նեղացած են թերթերուն մէջ սասկի լուր մը գրուելուն վրայ։ Պառոն Բօմուրա և Մ. Թաքահիրա այդ նեղացուցիչ հատուածը կարդալով, մտաբերան ինչան զուակութեան, և դիտել տուին թէ քանի որ սա՛ լրագրի մարդիկը կան, այս տեսակ լուրեր անխուսափելի են, որովհետեւ հանրութեան հետաքրքրութիւնը խիստ սաստիկ է։

«Անկարելի է վերջ տալ այս բաներուն», ըսաւ։

«Ձիւղ մը կարծիքն ալ ա՛ս է», ըսաւ Մ. Վիթթէ, «և այդ պատճառաւ չատ ուրախ պիտի ըլլանք սուութեան դէմ կռուիլ ճշմարտութեամբ, և գաղտնիքը փարատել հրատարակութեան միջոցաւ։ Գաղտնիքը, եթէ նոյն իսկ ինչ ինչ առանձնութիւններ ալ ունենայ, ծանր վնասներ ունի։ Մեծ մասամբ հրատարակութեան պակասը եղած է պատճառ որ պատմական պատերազմները առաջ բերող պատճառները մէջտեղէն վերցած չեն, քանի որ միտքերը հանդարտեցնելու համար հարկ եղած հրատարակութիւնը կը պակսի։ Մեր ձեռնարկած գործէ պետական ըլլալուն չափ ալ մարդասիրական է. մարդկութեան ձայնին պատասխանելու համար է որ մենք հոս ենք այսօր, և ուզիղ է որ քաղաքակիրթ աշխարհը իմանայ թէ ինչ կ'անցնի կամ կ'անցնիլ է։ Ինչպէս կը կատարենք մեր գործը, և թէ դուրսէն թելադրութիւններ կրնան ըլլալ մեզ քաջալերելու կամ առաջնորդելու համար։ Վերջապէս գաղտնիքը ժամանակաւոր կրնայ ըլլալ։ Ճշմարտութիւնը, ամբողջ ճշմարտութիւնը ի մօտոյ դուրս պիտի ելնէ, և աւելորդ է մէկ-երկու չաբթուան համար վճիռը կամ հանրային դատաստանը յետաձգել։ Ես ձայն կը բարձրացնեմ ի նպաստ հրատարակութեան, և այս առաջարկութեանս համար ամբողջ պատասխանատուութիւնը կ'ստանձնեմ, որովհետեւ լիառատ իրաւասութիւն ունիմ և Բեթերսպուրգէն յատուկ վաւերացման պէտք չունիմ։ Հետեւաբար կ'առաջարկեմ որ օրը օրին հրատարակութեան տրուին ժողովասրահին մէջ մեր ըսածները, դէպի հաշտութիւն մեր առած քայլերը, և մեր մարդասիրական ղղացումներուն կոչում ընող քաղաքակիրթ աշխարհի ժողովուրդներուն ցուցնել թէ ի՛նչպէս կը պատասխանենք կոչումին։ Բայց խա՛ղաղութիւնը, որպէս զի ամբողջ տեսկերը տեսնէ։»

Մ. Վիթթէի առաջարկութիւնը առանկնկալ չչուկ մը պատճառեց, որովհետեւ իրաւ է որ հարձակախօսութեան և հրատարակութեան համար իր հակամտութիւնը անակնկալ մը չէր, բայց զարմանք պատճառեց դարձեալ։ Մինչեւ հիմա գաղտնիքի և լռութեան սիրահարը Ռուսիան էր։ Լոյսի բացայայտութենէն կը վնասուէր ճշմարտութիւնը պատերազմի իրերուն համար։ Ռուսաստան [illegible] առաջարկները ճշմարտութիւն հայելին չէին։ Ճաբոն ընդհանրապէս անձնուորած էր հրատարակութեան սէրը, կարծիքի յարգանքը բաց ի նաւային, զինուորական և դիւանագիտական գործերէն, որոնց մէջ գաղտնիքը պայքարին մէկ էական մասը կ'ընդունուի։ Այս անկեղծութեամբ, ուրիշ սքանչելի բարեմասնութիւններուն հետ միասին, Ճաբոն արժանապէս չահեցաւ անգլեսաքսոն ժողովուրդներուն սիրտերը, որոնք կ'ատեն թաքնութիւնը և կը սիրեն լոյսը։ Հետեւաբար, Ճաբոնի պատուիրակներուն գործին չէր դար մերժել Մ. Վիթթէի առաջարկութիւնը ա՛յնպիսի պատճառներով, որոնք տակաւին բացատրուած չեն, և պնդել մինչեւ վերջը բացարձակ գաղտնիք պահելուն վրայ։ Այսու հանդերձ, Պառոն Բօմուրա մամուլին կարողութեան ու հրատարակութեան առաւելութեանց գովեստ կարդալէ վերջ, յայտարարեց թէ ներկայ պարագային մնասը չատ աւելի մեծ կ'ըլլայ, և այս պատճառաւ իրտէ կը խնդրէ դարձեալ որ իր ռուս պաշտօնակիցները Ճաբոնցիներուն աջակցին Ժողովին բոլոր գործառնութիւնները հանրութենէն և հանրութեան ներկայացուցիչներէն դաղտնի պահելու։ Ռուս լիազօրը յայտնապէս սրսնեղեցաւ այս ճնշումին տակ, որովհետեւ Մ. Վիթթէ ա՛յնպիսի պետական մարդ մըն է որ կը գործէ սա սկզբունքին վրայ թէ չատ չի սխալիր գործը հանրութեան իմացնելէն։ Իր կարծիքը այն է որ եթէ լիազօրները սակարկութեան ճամբուն վրայ դժուարութիւններու պատահին, Միացեալ Նահանգաց, Մեծն Բրիտանիոյ և քաղաքակիրթ աշխարհի հասարակութիւնը, ճիշտ ժամանակին իմանալով կարծիքի տարբերութիւնները, իմաստուն թելադրութիւններ կամ վարիչ մեկնութիւններ պիտի տայ նոյն դժուարութիւնները ամոքելու համար։ Բայց, վերջապէս, Մ. Վիթթէ Ամերիկա չղրկուեցաւ մամուլի չատագովներ կատարելու, և հետեւաբար չէր կրնար վէճի բռնուիլ իր Ճաբոնցի պաշտօնակիցներուն հետ այնպիսի խնդրոյ մը վրայ, որ ա՛ր բան չի չահեկան ըլլայ, հաշտութեան հետ ուղղակի առնչութիւն չունի։ Ուստի ակամայ տեղի տուաւ։

Ռուսական Պատասխանին Բնութիւնը

Թէեւ պաշտօնական տեղեկութիւններու վրայ կրթնած չեմ, բայց ա՛յնպիսի մէթոտով մը զոր կ'նանք լրագրական Ռէօնթկէնեան ճառագայթներու լուսանկարչութիւն անուանել, ի վիճակի եմ աչիարհի առջեւ դնել հետեւեալ ամփոփոյքը Շաբաթի օրուան պատասխանին, և կը վստահացնեմ որ երբ օրին մէկը նոյն օրուան ժողովին արձանագրութիւնը հրատարակուի պաշտօնապէս, այս իմ դրածներս ուղիղ պիտի ելնեն։—

Լրագրի մարդիկը հոգի պահելու և խիստ գաղանագան ըլլալու խնդրոյն վրայ ոգեւորեալ խօսակցութենէն վերջ Ճաբոնցի պատուիրակները քաջուեցան նկատողութեան առնելու համար ռուսական պատասխանը։ Այս վաւերաթուղթին չեշտը անկեղծ է և համարձակ, բայց ոչ բիրտ, ինչպէս կ'ըսեն քանի մը օրաթերթեր։ Թշնամական ոգի չի շնչեր, այլ փափաք կը յայտնէ կէս ճամբուն վրայ իրարու հանդիպիլ, այսինքն իրաւախոնութեան միջին ճամբայ մը գտնել, թէ ի՛նչպէս կարելի է համաձայնութեան մը գալ ինչ ինչ կէտերու վրայ՝ մէջտեղէն վերցնելով առայժմ ինչ ինչ պահանջումներ կամ նոյն իսկ զանոնք վտարելով բոլորովին։ Մէկէն ի մէկ Ռուսաց կողմէ եղած մէկ երկու զիջումները խիստ լաւ տպաւորութիւն ըրին Ճաբոնցիներուն վրայ։ Բայց հաշտութեան պայմաններուն ամբողջին վրայ Ջարին պատուիրակներուն կողմէ ի գիր առնուած պատասխանը ա՛յնքան կտրուկ և որոշ է որ Ճաբոնցիք գիտնալով հանդերձ թէ մինչեւ ո՛ր աստիճան կրնան իրենց դիրքերէն տեղի տալ, այժմէն իսկ կրնան հաշտութեան հաւանականութիւններուն վրայ ուղիղ դատում մը ընել։ Խնդրոյն բոլոր տարրերը պարզուած են Ճաբոնցիներուն առջեւ։ Ճաբոնցիք ասոր համար հիմակ ամէն ժամանակէ աւելի յուսալից են հաշտութեան մասին, որովհետեւ ռուսական պատասխանը ձգձգումի կամ ը-ի-բսաւի տեղ չի ձգեր, այլ ամբողջ խնդիրը կը պարզաբանէ և անընդունելի համարուած իրողութիւններուն դէմ տարբերութիւն չի ձգեր։ Բայց, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, ես դարձեալ իմ հին կարծիքս չեմ փոխած, այսինքն բանակցութեանց խլեալը յաջողութեան դէմ մէկ դէմ երեք է։

Արդարեւ երէկ նոր բան մը չպատահեցաւ ապագան աւելի զուարթ ցոյց տալու համար։ Ճաբոնցի պատուիրակները ռուսական պաշտօնաթուղթը ընդունելով քաջուեցան կարդալու և խորհրդակցելու անոր վրայ, և խոստացան՝ եթէ կարելի ըլլայ՝ իրենց տեսութիւնները պարզել էկէս օրէ վերջ, և եթէ դժուար ըլլայ, այն ատեն կիրակի էկէս օրուան կը մնայ։ Ասոր վրայ Ռուսերուն այլ ելս գործ չմնալով, վարիչն և նաւարապետն չուրջը պոյտ ըրին, մինչ Ճաբոնցիք կը թարգմանէին, կը վիճէին և կ'ուսումնասիրէին։ Իրենց հանճարը ամէնէն աւելի կը թափէին հաշտութեան առաջարկութեանց առաջին յօդուածին վրայ։ Առաջին նոտին Պառոն Բօմուրա խնդրած էր Մ. Վիթթէէն միասին խորհրդակցիլ պայմաններուն վրայ, բայց Մ. Վիթթէ ժխտական պատասխանեց [illegible] յայտարարելով թէ մանրամասնութեանց իջնելէ առաջ պէտք է իր մտքին, աչքին առջեւ ունենայ ամբողջ պայմանագրութեան պատկերը՝ ինչ կերպով որ Ճաբոնցիք կ'ըմբռնեն դայն։ Ասոր վրայ երկուստեք առաջին անգամ ծանուցագրեր փոխանակուեցան, ինչպէս գիտենք, ընդհանուր գաղափար մը գոյացնելու համար, և հիմա ինքնիրեն վերջացաւ այլ ևս Պառոն Բօմուրայի առաջարկութեան դէմ Մ. Վիթթէի նախկին առարկութիւնը։ Հետեւաբար պատուիրակները սկսան առաջարկութիւններուն վրայ վիճաբանել յօդուած առ յօդուած, երբ ահա երկինք, որ մինչեւ էր անաւոր որոտումի մը միջոցին, յանկարծ բացուեցաւ, և փայլուն ծիրանի գօտի մը՝ յուսոյ խորհրդանշանը՝ կամարաձեւ ծրացաւ Նաւարանի վերեւ, ուր նիստ կը գումարէին լիազօրները։ Երբ իմացուեցաւ որ պատուիրակները ծանուցագիրներով իրարու հետ խօսելու պաղ մէթոտը թողլով՝ քով քովի սակարկութեան մտած էին զանազան մանրամասնութեանց վրայ, հաշտութեան հեռապատկերը մեծապէս պայծառակերպ հանդիսացաւ։ Որովհետեւ կը կարծուէր թէ Ճաբոնական վերջնագիր մը պիտի տրուէր, և չտրուեցաւ, ըսողներ կան թէ դուրսէն ազդեցութիւն մը տեղի ունեցաւ Ճաբոնի վրայ։ Տարակոյս չկայ որ բարեկամաբար խորհուրդներ և համոզումներ գործածուեցան, բայց երէկի գործառնութիւնները ինքնաբերաբար վերոգրեալ արդիւնքին հասան։ Ճշմարտութիւնը ա՛յն է թէ սկիզբէն արդէն հարկ եղած քայլերը առնուած էին որ ա՛յնքան հեռաւոր երկիրներէ եկող պատուիրակները յանկարծ իրարմէ չքաժտուին, այլ հանդարտօրէն խօսին ամէն կէտերու վրայ, որոնց մասին համաձայնութիւն մը կարելի է, իսկ վերջի թողուն կարծր կաղինները կոտրելու գործը։

Քօռէայի Ապագան

Ճաբոնական առաջարկութեանց մէջ տասներկուքի չափ պահանջումներ կան, և լիազօրներուն տեսութիւնները անոնց մէջ երկուքին վրայ բոլորովին կը տարբերին։ Հետեւաբար, ասոնք առ այժմ մէկ կողմ թողուեցան։ Ճաբոնի եւ Ռուսիոյ միջեւ առաջին և ամէնէն հին թիւրիմացութիւնը առաջ եկած էր Քօրէայի հետ իրենց փոխադարձ յարաբերութիւններէն (Տե՛ս երէկի Մանգռամ)։ Արդարեւ ասոնք պիտի ըլլար միակ խնդիրը երկուքին միջեւ, եթէ Ռուսիա չգրաւէր Մանչուրիան, և չարաթ կէս օրէ վերջ ժամին 3ին վիճաբանութեան միակ նիւթը ասոնք էր։ Ինչպէս անցեալ չաբթու հեռագրեցի, այս նիւթին վրայ անգամ երկու կայսրութիւնները տակաւին հանմիտ չեն ամէն կերպով։ իրաւ է որ Ռուսիա յօժար է Ճաբոնի շահերուն գերակշռութիւնը ճանչնալ Քօրէայի մէջ, բայց չի թոյլատրեր որ Ճաբոն բերդեր չինէ ռուսական սահմանադլխին մօտ։ Ամէն պարագայի մէջ, եթէ վերանորոգեալ Մ. Արեւելքի մէջ Քօրէայի միջազգային հաղորդակցութեան ռուսական ըմբռնումը կը տարբերի Ճաբոնի ըմբռնումէն, ի հարկէ բնականաբար կը հետեւի թէ երբ որ գրի առնուի Քօրէայի խնդիրը, Ճաբոնցի միջազգային իրաւագէտներուն գործածած բառերը նոյնը պիտի չըլլան միջազգային օրէնքի ռուս բռօֆէսորներուն գործածած բառերուն հետ։

Ուստի սխալած չեմ ըլլար երբ ըսեմ թէ երէկի նիստը նուիրուեցաւ միայն սեսութեանց և փոխադարձ փոխանակութեան Քօրէայի միջազգային կացութեան ճաբոնական ըմբռնումին։ Պառոն Բօմուրա և Մ. Թաքահիրա գովելի համբերատարութիւն մը ցոյց տուին և գործնական մարդու ոգիով վարուեցան Ռուսիոյ փափաքներուն կամ պահանջումներուն նկատառութեան մէջ։ Ճաբոնցի պատուիրակները Ռուսերուն դիտողութիւններուն տեղի տալով, ինչ ինչ բարեփոխումներ մտցուցին Քօրէայի մասին իրենց առաջարկութեան առաջին յօդուածին բնագրին մէջ։ Խորհրդակցութիւնը կատարուեցաւ կիսականոնաւոր, առանց բարկութեան, մեղմ փաստաբերութեամբ, և երբեք տեղի չունեցան այն չահեկան բախումները՝ զորս ֆրանսացի լրագրողները «միջադէպ» կ'անուանեն։ Ճաբոնցիք սիրուն ու քաղաքավար էին, Ռուսք իրենք զիրենք կը բռնէին, և ամէն բան պաղարիւնութեամբ չարունակուեցաւ մինչեւ որ ճաչամը եկաւ, երբ երկուստեք համաձայնութեամբ խնդիրը թողուեցաւ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին։ Մինչեւ որ առաջին յօդուածին վրայ քննութիւնը չաւարտի և երկուստեք միաձայնութեամբ չորոշուի, երկրորդ յօդուածին պիտի չանցնին։

Ամբողջ ռուս պատուիրակութիւնը, պատասխանելով Բորթսմութի Եպիսկոպոսական Եկեղեցիին պետին հրաւէրին, օթոմոպիլներով այդ պաշտաման վայրը գնաց այս առաւօտ։ Առաջին երեք նստարանները իրենց վերապահուած էին, և երբ հասան, պետը, Մր. Պրայտ, բարի գալուստի կարճ ուղերձ մը արտասանեց, և պատուիրակութեան անդամներուն հետ ձեռք թռթվեց՝ սկսեալ Մ. Վիթթէէ։ Պաշտամունքը՝ որ կը կատարուէր Անկլիքան Եպիսկոպոսական Եկեղեցիին ծէսով, գլխաւորաբար երգերէ կը բաղկանար, որոնցմէ մին նուագուեցաւ «Աստուած պահէ՝ Զարը» երգին եղանակով, որուն վրայ Ռուսք յայտնապէս հրճուանք ոգացին։ Երբ անան լրջագայեցուեցաւ, իբրաքնչիր ռուս զանազան արժանդրութեամբ տոլարի թղթադրամ ձգեց մէջը։ Փոքրիկ եկեղեցիին մէջ բացի Ռուսներէն կային նաև 112 կին հաստատակեալ և 12 այր։ Պաշտամունքէն վերջ պատուիրակները օթոմոպիլներով պանդոկ գացին ճաչելու։ Նոյն միջոցին Ճաբոնցի պատուիրակները եկան իմացուցին Ռուսերուն որ այսօր կիրակի ըլլալով, երբ ամէն գործ կը դադրի Ամերիկայի մէջ, խոհեմութիւնը կը պահանջէ նիստը փոխանակ այսօր կէս օրուան Բշ.ի առաւօտեան յետաձգել։ Մ. Վիթթէ և Պառոն Ռօզէն խկոյն հաւանեցան, և քիչ յետոյ օթոմոպիլ նստելով ճամբայ ելան Մակնօլիա երթալու, ուր կը գտնուի ռուսական դեսպանատան ամբանոցը, բայց կէս ճամբէն ետ դարձան։

Վիթթէի յայտարարութիւնը

Ռուս լիազօրը հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ Նիւ Եորք Թայմզի Թղթակիցին,—

«Ամերիկացիները, Անգլիացիները, Ֆրանսացիները և Գերմանարէները կրնամ ասկնալ, բայց չեմ կրնար հասկնալ Ճաբոնցիները։ Այսօրուան նիստին Պառոն Բօմուրա առաջարկեց որ բուն պայմաններուն վրայ մի առ մի խորհրդակցինք։ Խնդրեցի որ իմ ծանուցագրիս ընդհանուր պատասխան մը տայ։ Բացարձակապէս մերժեց, և իր խօսքը քաշեցուց։ Իւրաքանչիւր յօդուածի քննութեան համար երկու օր ենթադրելով, քսանչորս օր առաջարկութիւններով ժամավաճառ պիտի ըլլանք, և դարձեալ հո՛ն պիտի ըլլանք ուր որ ենք այսօր։»

Ուրիշ Թղթակցի մը հետեւեալը յայտարարեց։—

«Նոր արիւնհեղութիւններ պիտի ըլլան, Մ. Արեւելքի մէջ մերինէն տարբեր արիւն ալ պիտի թափուի։ Աշխարհ պիտի հասկնայ թէ յանցանքը որո՞ւն է։»

*** Ռուսք պատրաստ են ինչ ինչ խնդիրներու համար Բուզվէլթ նախագահը իրաւարար անուանել, եթէ Ճաբոն հաւանի։

Զարը եւ Վիթթէ

Բեթերսպուրկէն կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրէսի թէ սխալ է այն լուրը թէ Վիթթէ ուղղակի Զարին հետ չի թղթակցիր։ Զարը որոշած է մասնաւոր ռուսական հող չտալ Ճաբոնցիներուն, թէեւ Վիթթէ հեռագրած էր թէ ամէն պարագայի մէջ հարկ կը թուի Սաղալինը ձեռքէ հանել։

Բոպէսօնսցու Տեսարանին վրայ

Ռուս Սինօդին հուչակաւոր Պրօկուրոր Բօսէտոնոսցեւ Բչ. որ Զարին ներկայանալով յիշատակագիր մը մատոյց Ն. Վիճաբանութեան։

ՕԵԱՄԱՑԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ԱՄԲՈՂՋԱՑԱՒ։— Թաղավարին Թօքիօ դարձող Ճաբոնցի սպայ մը կը պատմէ որ, թէեւ անձրեւային եղանակը անցեալ տարուընէ աւելի երկար չտեւեց, բայց մէկ անգամուն ա՛նքան սաստիկ հեղեղումներ անձրեւեց որ ամբողջ երկիրը ընդարձակ լիճի մը փոխուեցաւ։

Զօրավար Լինէվիչ միչա չգիտեր թէ ո՛ւրէ Ճաբոնական գործողութեանց բուն յատակագիծը, և յաճախ իր կարգադրութիւնները կը փոխէ Օեսման խաբելու նպատակաւ։

Ռուս գերիները կը յայտարարեն թէ Լինէվիչ չարունակ նոր զօրք կ'ուղղէ Բեթերսպուրկէն, որովհետեւ իր ներկայ ուժերով չի կրնար վլասիվոսթոքի հետ իր հաղորդակցութիւնները պահպանել։ Իր ուժերէն չատերը աջ թեւէն ձախ թեւ տարաւ, և նոր զօրք կը պահանջէ անոնց տեղը բռնելու համար։ Նոր հանդոյները առաջին առթիւ անձնատուր ըլլալու պատրաստ են։ Տարօրինակ իրողութիւն մըն է որ Ճաքանցիք մերժած են չատ մը Ռուսերու անձնատուութիւնը և անձնատուր եղողները իրենց գիծերը ետ դրկած են։ Ճաբոնցիք այսպէս ընելու պատճառներ ունին։

*** Քամչաթքա, ուր անցեալները արշաւեց Ճաբոնցի ծովակալ Քոթոքայի նաւախումբին մէկ մասը, կարեւորութիւն ունի Ռուսիոյ համար։ Հոն կը գտնուին կայսերական ընդարձակ հողեր։ Ռուս ազնուականներուն և կայսերական ընտանիքին ձմեռնային հագուստները անկէց կը հոգացուին, և չատ թանկագին մորթեր կ'արտածուին։ Մէկ ճերմակ մորթը 200 անգլ. ոսկի կ'արժէ։ Ատաստնները յատուկ պահպաններու կողմէ կը դարմանուին, և նոյն իսկ բնիկները չեն կրնար արգիլուած տեղը մտնել։

ՄԱՐԴԿԱՑԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ.— Անգլիացի գիտուն մը, տոքթէր Ռիչարսըն ուսումնասիրած է մարդկային մարմնոյն ծանրութեան կրած փոփոխութիւնները, մէկ տարուան չրջանին մէջ։ Այս զննութիւնները կատարուած են 4000 պատսպարեալ պարունակող զգաստարանի մը մէջ։ Ձեռք բերուած արդիւնքները համազիչ են, որովհետեւ ենթակաները միևնոյն կեանքը կը վարեն, աշխատութեան, մնունդի, քունի տեւողութեան և այլն մասին։ Գիտունը դիտած է որ տարւոյն քանի մը ամիսներուն մէջ մարդկային մարմինը յաւելում կը կրէ, իսկ կարգ մը ամիսներու մէջ՝ նուազում։ Տոքթ. Ռիչարսըն ստացած թիւերը նշանակած է։ Յունուար՝ 0,14 նուազում, փետրուար՝ 0,24 նուազում, մարտ՝ 0,95 նուազում, ապրիլ՝ 0,03 յաւելում, մայիս՝ 0,01 յաւելում, յունիս՝ 0,52 յաւելում. յուլիս՝ 0,08 յաւելում. օգոստոս՝ 0.70 յաւելում, սեպտեմբեր՝ 0,21 նուազում, հոկտեմբեր՝ 0,10 նուազում, նոյեմբեր՝ չատ թեթեւ յաւելում, դեկտեմբեր՝ չատ փոքր նուազում։ Ինչպէս կը տեսնուի, մարդկային մարմինը աւելի ծանր է ամրան քան թէ ձրան մէջ։ Նուազումը սեպտեմբերին կը սկսի և յաւելումը՝ ապրիլին։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ԴԵՐԸ.— Ծանուցումները անհրաժեշտ միջոց մը դարձած են ընկերական կեանքի մէջ, բայց ամէնէն աւելի Անգլիոյ և Ամերիկայի մէջ մղում որուած է ծանուցումներու։ Վերջերս անգլիական թերթ մը իր ընթերցողներուն կը հարցնէ թէ ազգի մը համար ամէնէն աղետաբեր եղող չարիքը ո՞րն է։ Պատասխանները տեղացին։ Կառախումբերու երթեւեկին միօրեայ դադարո՞ւմը, էլեկտրական թելերու խզո՞ւմը, սոսկալի ողո՞ւմ մը։ Ասոնցմէ և ոչ մէկը։ Հասած 17,535 պատասխաններէն 14,000ը ծանուցումներու դադարման կը վերագրեն ամէնագէշ ազդեցութիւն մը։ Արդարեւ անգլիական լրագրերուն մէջ մտած է ծանուցում ընելը։ Երբ ցամաքային Եւրոպայի լրագիր մը բաղդատէք անգլիական լրագրի մը հետ, այն ատեն պիտի տեսնէք թէ ծանուցումի մասին ո՞րքան ճոխ են անգլիերէն թերթերը։ Լրագրական ծանուցումները ամէնէն ապահով միջոցը կը կազմեն՝ ուզուածը ձեռք բերելու համար։ Լրագիր մը բացած ատեն Անգլիացին առաջին գործը կ'ըլլայ ծանուցումները կարդալ։ Շատ քիչ անգամ կը պատահի որ իր ուզածը չգտնէ հոն։ Ծանուցումները ժամանակի պահանջներէն մէկն են և լրագրական ծանուցումները զարմանալի արդիւնքներ առաջ կը բերեն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՎԻԵՆՆԱ, 16 օգոստոս.— Հակառակ պատուիրակներուն զգաստապահութեան, մանրամասնութիւններ առնուած են անցած երեքչաբթի ժողովին բանակցութեանց մասին, որոնք հասած են մինչեւ 6րդ պայմանին որ է Լիսաթուկի թերակղզիին խնդիրը և Բորթ-Արթուրի և Տալնիի բացարձակապէս Ճաբոնի յանձնուիլը։ Այս յօդուածը վերջնապէս ընդունուեցաւ։ Եւ որովհետեւ երկու կողմն ալ չէր ուզեր խզման պատասխանատուութիւնը իր վրայ առնել, Սաղալինի մասին իրենց մէջ երբ անհամաձայնութիւն ծագեցաւ, յետաձգեցին այդ պայմանը, միւսներուն քննութեան անցնելու համար։ Ռուս պատուիրակները կը մերժեն նոյնպէս այն պայմանները որ կը վերաբերի պատերազմի ծախքի վճարման, Մ. Արեւելքի վերջ։ Թագաւորին համար, որուն իմաստուն և ուղղամիտ ջանքերը մեծապէս նպաստեցին բարեկամական զգացումներ զարգացնելու Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ երկու մեծ ազգերուն մէջեւ։ Թագաւորը այսպէս գործելով ճշմարիտ թարգմանը հանդիսացաւ իր ժողովուրդին, որովհետեւ կը հաւատամ թէ Ն. Վեհափառութեան բոլոր հպատակները կը փափաքին այս երկու մեծ ազգերուն բարեկամութեան և ամբողջ աշխարհի խաղաղութեան»։ (Ռոյտըրզ ագենսի ծախեր)։

Երեսփ. Ժողովին առենապետը յետոյ սաք եկնելով բաժակ առաջարկեց Լուպէ նախագահին կենաց։—

«Այս պատմական սրահը, 800 տարի առաջ Նորմանտացի թագաւորի մը կողմէ չինուած, վկայ եղած է մեր երկրին պատմութեան հետ կապակցութիւն ունեցող չատ մը տեսարաններու։ Այսօր տարբեր տեսարանի մը վկայ կ'ըլլայ, ոտնակ և զուարթ տեսարանի մը, որ հաւանաբար ապագային համար օրինակ արդիւնքներ պիտի ունենայ։ Արդարեւ բացառիկ պատիւ մըն է մեզի Անգլիացիներուս համար հոս գտնուիլ այս առթիւ, և վստահ եմ թէ ապագային պիտի կրնանք ըսել որ բարւոք էր մեզի հոս ըլլալ։ Նախագահ Լուպէ ունի բոլոր այն յատկութիւնները և բարեմասնութիւնները որոնց վրայ առաւելապէս կը զարմանանք մենք, բայց ոչ թէ այնքան իր անձնական կարողութեան համար, այլ աւելի իրրեւ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի կ'առաջարկեմ այս բաժակը պարպել Ֆրանսայի համար, որ մեր ամէնէն մօտ դրացին է, գրականութեան և գեղարուեստի մէջ առաջնակարգ, և եւրոպական քաղաքակրթութեան մեծ ուսվիրաներէն մին։ Լո՛ւրտք իմ և Տեա՛րք, կը գոչեմ «կեցցէ՛ Լուպէ, կեցցէ՛ Ֆրանսա»։

Եռեսփ. Վարչապետ Մր. Պալֆուր խօսեցաւ այսպէս.—

«Լո՛ւրտք իմ, Տիկնա՛յք և Տեա՛րք.—Ոտք կ'ելնեմ խնդրելու համար ձեզմէ որ պատիւ ընէք մեր հիւրերուն։ Պարծանք կը համարիմ ինծի խօսիլ Բարլամէնթին երկու ժողովներուն անունով, և բարի գալուստ մաղթել մեր հիւրերուն անոնց կողմէ։ Կը խնդրեմ որ պահ մը մոռցուին կարծիքի բոլոր տարբերութիւնները, և միաբերան մեր բարեմաղթութիւնները և ջերմագին չնորհաւորութիւնները ուղղե՛նք Մանչի միւս կողմէն մեզի եկողներուն։ Բրիտանացիք գիտեն մոռնալ իրենց կարծիքի տարբերութիւնները, և հիմակ մին ան՛ա՛յն առիթներէն, երբ մեզի պէս մեծ ազգ մը միաբերան պէտք է խօսի։ Երեսփ. Ժողովին Առենապետը քիչ առաջ յիշեցուց թէ հաւաքուած ենք ա՛յս սրահին մէջ, որ

ւելքի մէջ Ռուս ծովային զօրութեան սահմանափակիլն, չէզոք նաւանդիստներու մէջ զինաթափ եղած մարտանաւերուն յանձնումն։ Ռուսական ջուրերուն մէջ ձկնորութեան պայմանը դժուարութեան չի հանդիպիր։ Բայց հակառակ ասոր, Անգլիական թերթերուն մեծ մասին թղթակիցները, մանաւանդ «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ինը որ ամէնէն աւելի իրազեկ կ'երեւայ, համոզում կը յայտնեն թէ բանակցութիւնները քիչ ատենէն պիտի խզուին, վանդի ձարոնցիք, բանակցութիւնները չարունակելով հանդերձ, չեն ուզեր հրաժարիլ գլխաւոր կէտերէն։ Ասոր հակառակ «Լոքալ Անձայկը» ալ իրրեւ վերջին լուր կը ծանուցանէ թէ պատուիրակները իրաւախոհութիւն մը կնքելու ճամբուն մէջ կը գտնուին սա հիմերուն վրայ.— 1. Ռուսիա պիտի հրաժարի Սաղալինէն ի նըպաստ Ճարոնի։ 2. Ճարոն եւս պիտի կենայ պատերազմական տուգանք պահանջելէ, պայմանով որ Ռուսիա վճարէ Ճարոն գտնուող ռուս գերիներուն ապրուստի ծախքը, Բորթ-Արթուրը և Տալնին բոլորովին թողու և արեւելեան Սիպերիոյ երկաթուղին Չինու վերադարձնէ, փոխարէնքը առանցով։

ԲՈՐԹՍՄՈՒԹ.—Ռիւթէր կ'ըսէ.— Երկու կողմերէն ընդունուեցաւ 6րդ յօդուածը, որով Ճարոնցիներուն կ'անցնի Լիաօթունկ թերակղզին մէջ Ռուսաց բոլոր վարձակալի իրաւունքները, Բորթ Արթուր, Տալնի, Լիւրդ և Պէնտ կղզիները։ Ուրիշ յօդուածով մը Ճարոն և Ռուսիա յանձն կ'առնեն յարգել Չինու հողային և վարչական ամբողջութիւնը և կ'ընդունին բաց դրան քաղաքականութիւնը։ Մ. Վիթթէ սաստիկ բողոքեց որ Ճարոն ո՛չ միայն պատերազմական տուգանք և Սախալինը կը պահանջէ, այլ կ'ուզէ որ Ռուսիա թողու չէզոք նաւանդիստներ ապաստանած մարտանաւերը, արեւելեան չինական երկաթուղին, և Ծ. Արեւելքի մէջ ռուս մարտանաւերուն թիւին զեղչումը։ Այսօր պատուիրակները պիտի քննեն 7րդ յօդուածը որ կը վերաբերի արեւելեան չինական երկաթուղիին։ Ռուսք կը պնդեն որ այս երկաթուղին ռուսերէնական պանքային մասնաւոր սեպականութիւնը ըլլայ, մինչ Ճարոնցիք կ'ըսեն թէ այսպիսի կարգադրութիւն մը կարելի չէ ընել, քանի որ Ռուսք ուղղային տեսակէտով չինեցին այս գիծը։ Ճարոնցի ձեռնհաս անձնաւորութիւն մը յայտարարեց թէ Ճարոն պիտի պնդէ միշտ այս կէտին վրայ։ Ժողովին նիստերը առ այժմ յետաձգուեցան։ Պատճառը յայտնի չէ։ Ժողովին մէջ կատարուած վիճաբանութենէ մը եւք է որ նիստը դադրեցաւ, բայց չի գիտցուիր թէ ինչ նիւթի վրայ դարձաւ վիճաբանութիւնը։ Կը կարծուի որ ժողովը մօտ օրերս պիտի վերսկսի նոր նիստերուն։

ԼՈՆՏՈՆ (Պաշտօնական).— Մ. Նահանգաց Արտաքին գործոց պաշտօնարանը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց.— Բացարձակապէս անհիմն են թերթերէ ոմանց մէջ հաշտութեան մասին հրատարակուած յօդուածները։ Բանակցութեան վրայ մօտէն տեղեկութիւն ունեցողները կը հաւատան թէ հաստատապէս կարելի է յուսալ որ մօտերս հաշտութիւն կնքուի։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԻԿ.— Նիքոլա Զարը ստորագրեց Գրդ զօրաբանակի մը զօրանոցութեան հրամանագիրը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Կենսանէ կը հեռագրուի թէ Ճարոնցիք գրեթէ ամբողջովին գրաւեցին Ճամչադքա թերակղզին, Սաղալինի հիւսիսակողմը։ Մօտերս ամբողջ թերակղզին Ճարոնցիներուն ձեռքը պիտի անցնի։ Մէկ վաշտ ռուս պահապան զօրք կայ միայն։

— Բեռերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ հոչակաւոր Զօրավար Տրակոմիրով հոգեվարք է։

ՄԱՐԻԷՆԳԱՏ.— Անգլիոյ թագաւորը հոս ժամանեց և խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թանձէրէ կը հեռագրուի թէ անգլիական, ֆրանսական և գերման դեսպանները հրանգ ստացան իրենց կառավարութենց կողմէ համերաշխաբար պատրաստել միջազգային ժողովին նախաբերդ պայմանները։

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդրոնական Վարժարանի Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ վարժարանին նոր տաբէչրջանը կ'սկսի յառաջիկայ Սեպտ. 3. Երեւուշաբթի օր։ Ա. կարգը ժանէ փ. փաքրդ աշակերտները կը հրաւիրուին ներկայանալ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, ամէն օր, մինչեւ ժամը 3½ Հ. Թ., արձանագրուելու և առանձնաց համար մաթեմատիկայի դասընթացքներ։ Գատ. Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ վկայուած չրջանաւարտները առանց քննութեան կ'ընդունուին։

Մաթեմ. քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ Օգստ. 30՝ Դ. և 31՝ Դ. օրերը՝ ժամը 1½-ին Հ. Թ.։

Իսկ կեդրոնական նախակրթարանի բացումը ասելի պիտի ունենայ յառաջիկայ Օգստ. 22՝ Երեւշաբթի օր։ Հետեւաբար կը հրաւիրուին թէ հին և թէ նոր գալիք աշակերտները մինչեւ նոյն օր, ամէն առաւօտ, Ներկայանալ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, արձանագրուելու հա՛մար։ Նոր գալիք աշակերտք պարտաւորեալ են ի ձեռին ունենալ պատուաւոր ծնողքեան և եկած վարժարանին վկայականները։

Ի դիտաց Խնամակալութեան

Տեսչադպիր Ասենապետ

Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ Յ. ԷՍԱՅԵԱՆ

Ղ. լաթիա, 30 Յուլիս 1905

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԱՏՆԱՅ ԱՌԱՋՆ. ՏԵՂԱՊԱՀ Տ. ԿՈՐԻՒՆ ՎՐԴ.Ի ՊԱՏԳՈՒԻԼԸ

Ուրախ ենք որ Ս. Պատրիարք Հայրը, ի դիմաց Կրօն. Ժողովին երէկ խիստ ազդարարագիր մը ուղղեց Ակնայ Առաջն. Տեղապահ Կորիւն Վրդ.ի որ իր աթոռին ու կրօնական ասպիսանին անվայել յօդուածներով սկսած էր թերահաւատութիւն արտայայտող ասնարան ընթացքի մը մէջ գտնուիլ։

Կորիւն Վրդ. եթէ այս հայրական յանդիմանութենէն ալ չուղղուի անուշտ այլ ևս բոլորովին պիտի վտարուի այն Եկեղեցիէն որուն ծառայութեան կոչուած էր ինք՝ իր իսկ խնդրանքով և ուխտով։

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐՈՑԱԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ ԵՏ ՏՐՈՒԵՑԱՆ

Հայ Եկեղեցին ու անոր յարակից դպրոցները վերջապէս ազատեցան մեծ մտատանջութենէ մը որ հանգուցեալ Գէորգ կաթողիկոսէն ի վեր կը ծանրանար իրենց վրայ։

Տ. Մակար կաթողիկոսին մատուցէն ետք Ռուս կառավարութիւնը ասոյգանական ոճնգութեամբ մը սկսած էր նախ դպրոցները ու յետոյ եկեղեցիներուն կալուածները գրաւել և կամաց կամաց ռուսացումի պատուաստ մը ներարկել անոնց մէջ։

Պատմութիւնը հանրածանօթ է արդէն և հարկ չենք տեսներ մանրամասնորէն կրկնել, քանի որ օրը օրին Մանզուէի միջոցաւ կը հրատարակէինք այն երեւոյթները, որոնցմէ կ'անցնէին Ռուսահայոց դպրոցական և եկեղեցական կալուածները ու անոնց քարոյական վիճակը։

Երէկ վերջապէս հասաւ ակնկալուած վախճանը և Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետը Օգոստ. 3 թուակիր հետեւեալ հեռագրով ուտեց Ս. Պատրիարք Հօր թէ Կայսերական Հրովարտակ մը ելած է որով գրաւուած դպրոցներն ու դպրոցական և եկեղեցական կալուածները կը վերադարձուին Հայ Եկեղեցւոյ նոյն դրութեամբ կառավարուելու համար ինչպէս որ կը կառավարուէին Տ. Գէորգ կաթողիկոսի օրով, այսինքն թէ՝ բացայայտ խօսելով՝ Ռուսահայոց եկեղեցիներն ու կալուածները պիտի մնան իրենց նախկին դրութեանը մէջ, որով կը կառավարուէին անսահման ժամանակէ ի վեր և վերջին ոճնգութիւններն ու օրէնքները բացարձակապէս չեղեալ պիտի նկատուին։ Դպրոցներուն պաշտօնական լեզուն հայերէն պիտի ըլլայ որ պիտի ուսանուի ամէն Հայ դպրոցի մէջ անխտիր։

Ներանդարդ Ս. կաթողիկոսին եւ ամբողջ Հայ Եկեղեցւոյ համար անօրինակ յաջողութիւն մըն է սա, որուն համար խնարհաբար մեր խնդակցութիւնները կը մատուցանենք Ն. Ս. Օծութեան։

Միւս կողմէ, այս աթիւ անգամ մը ևս կը կրկնենք մեր երախտագիտութիւնը Օսմանեան Վեհապանծ Դահուն, որուն հովանիին ներքև անվրդով և անխռով կը վայելենք ազատօրէն վարելու մեր կրթական և եկեղեցական գործերը, ինչպէս նաև ամէն կարգի բարենպատակ հաստատութիւնները։

Ահաւասիկ Ս. Կաթողիկոսին հեռագրին թարգմանութիւնը.—

«Աւ. Ն. Սրբազնութիւն Պատրիարք Թուրքոյ Հայոց

Թիֆլիզ, Օգոստ. 3/15 1905

Կրնամ ծանուցանել Ձեր Սրբազնութեան թէ Կովկասի Փոխարքան այսօր աւետեց ինծի թէ Ն. Կ. Վեհափառութիւն ստորագրած է այն Ուքազն որով եկեղեցական կալուածներն ու դպրոցները կը վերադարձուին Հայ Եկեղեցւոյ մատակարարուելու համար նոյն օրէնքով և դրութեամբ որ կար Տ. Գէորգ կաթողիկոսի օրով»։

∴ Ս. Պատրիարք Հայրը պատասխանելով Ն. Ս. Օծութեան այս հեռագրին, հեռագրաբար իր խնդակցութիւնները յայտնեց Ընդ. Հայոց Ս. Հայրապետին։

ԱԻՍՏՐԻՈՒԳ-ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՒՔ Ցրանց Եղբէք Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Տ. Դեւոնդ Վրդ. Դուրեան և Արիս էֆ. Ցէնման, այսօր Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ Աւստրիական դեսպանատունը պիտի երթան ցնորհաւորելու դեսպան Պառոն տը Բալիչէն։

ԼԱՏԻՆ վեց կրոնաւորներ երէկ Գում Դարու երթալով այցելելին Մայր Եկեղեցին և յարակից երկու եկեղեցիները։

ԵՊՈՒՍԱՂԷՄԻ նորընտիր Պատր. փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վրդ. Զիլինկիրեան Ս. Աստուածածնի տնէն վիրջ մայրաքաղաքս գալու համար պիտի մեկնի նոյն տեղէն։

ԶԱՐԱՆՃԱՎԻ և Զմկածաղի կրօն. և քաղ. ժողովները հեռագրաբար խնդրած են Պատրիարքարանէն որ իրենց առաջնորդ Տ. Կորիւն Վրդ.ը ուրիշ տեղ պաշտօնի չկոչուի։ Ինչպէս գրեցինք Խան ժողովոյ որոշմամբ Տ. Կորիւն Վրդ. Էլիսիրիւմեան Մշոյ առաջն. փոխանորդ նշանակուեցաւ։

ԳԻԼԻՔԻԻ հրաժարեալ առաջնորդ Տ. Մովսէս Եպս. կէօրիւրճեան, երէկ առաւ մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ վարժարանի խնամակալութիւնը երէկ Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ դպրոցին վերաբերեալ կարգ մը խնդիրներով։

ԻԶՄԻՐԻ կը գրեն մեզ թէ վաղամեռիկ գրագէտ Գրիգոր Շահինեանի հոգեկոչումի վրայ գեղեցիկ չիրիմ մը կանգնուած է Դուրեան Սրբազանի ծախքով։ Բացման արարողութիւնը կատարուեր է անցեալ կիրակի գերեղմանատան մտարան մէջ յատուկ Ս. Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուելով։

ՏԱՐԻՆՏԻի եկեղեցիին վերանորոգման կայս. Իրատէն, որ շնորհուած էր ասկէ առաջ, իր տեղը ստրկուած և ձեռնարկուած էր նորոգութեան։ Այս անգամ կը տեղեկացնեն Պատրիարքարան թէ ամբողջովին եւարտած են անոր չինութիւնները և միայն ներքին կահաւորումը մնացած է։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ թարգման Պետրոս Սէզայի էֆ.ի որդին Յարութիւն էֆ. Սիրունեան որ վերջերս մայրաքաղաքս եկաւ, Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանի ուսումնական չրջանը մեծ յաջողութեամբ բոլորած և վեց տարի գծագրութեան և քանդակագործութեան հետեւած է. գծագրութիւնն ուսած է Վենետկոյ գեղարուեստից բարձրագոյն վարժարանին մէջ, իսկ քանդակագործութիւնը՝ ասպետ Դատորինի մեծահամբաւ քանդակագործին քով։ Յարութիւն էֆ. քանիցս դնահատման ու պարգեւներու արժանացած է, ստանալով նաեւ Ա. կարգի վկայական։

ԱԶԳ.— Հրամանաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ և ըստ որոշման Պատկ. Կրօնական Ժողովոյ, յառաջիկայ Կիրակէ Օգոստ. 7, Դեր. Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան, հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել և քահանայ ձեռնադրել, Ս. Եկեղեցւոյս Դպրաց Դասու անդամներէն տիրացու Դաւիթ Քէրէսճեանը։

Հանդիսադիր Սրբազանը Օգոստոս 6 Շաբաթ առաւօտ յիշեալ ընծայացուին սարկաւագութեան ատիճան պիտի տայ, ինչպէս նաեւ նոյն օր երեկոյեան ժամերգութեան քահանայութեան կոչման արարողութիւնը պիտի կատարուի։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Վ. Ասենապետ Ասենապետ

Մ. Ս. ԵՍԱՐՃԵՆՆ Դ. ՄԱԳՈՒԻԼԵԱՆ

Ծնունդ Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ Մաքրի-Քէօյի

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐԱՆ

BOURSE DE PARIS

18 Օգոստոս 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99 77
Բէյժի	(Tab. Turcs)	413 —
Օսմ. Միացեալ	(R. Ott. Unif.)	91 35
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	131 25
Պանգ Օթթ.	(Banque Ott.)	594 —
Թրանսվաալ	(Transvaal)	79 —

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՀԱՔ

Համիտաւպատ սանճաղը Թարիրիաթ միւտիրի րիֆաթլու Շէֆգի էֆէնտիէ ռիմթպէի Սալիսէ Թէվֆիկ պույրուլմուշ ըլար։

ՆԸՇԱՆ

Անատօլը Օսմանլը Թիմուր Խոլը չիրբէթինէն Հայատր Քաշա խթասիոնը միւէնտիս մուալիմի Նիգոյի Դասթանաքի էֆէնտիէ տէօրտիւնճի ռիմթպէ-տէն մէհիտի։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ.— Լէվանդ Հէրալտ իր երեկուան թիւին մէջ հետեւեալ խմբագրականը գրած է.— Այսօր յուզուած բաղմութիւն մը կը փութայ Ֆէրիքիւղի լատին գերեզմանատունը, յիշատակին համար Թրիմի պատերազմին մէջ մեռնող ֆրանսացի զինուորներուն որոնք իրենց վերջին նիշոը կը քնանան հոն։ Սուրբ և հանգչեան գործ մըն է աղօթիլը մեռելներուն համար։ Այսպէս, պէտք է պատուենք զանոնք որ ժամանակին իրենց արիւնը տուին ազատցնելու համար դաբուսոր և խոր բարեկամութիւնը որ կը միացնէ Թուրքիան և Ֆրանսան։ Պէտք է պատուենք նաեւ այն քաջ անգլիացիները և Իտալացիները որոնք ռազմաւոյտին վրայ իկան նոյն պարագաներուն մէջ։ Պատմութիւնը մէջտեղն է ապացուցանելու թէ Թուրքիոյ և Ֆրանսայի միջեւ զարտոր մեծ համակրութիւն մը կայ և վանառականութեան վրայ հիմնուած յարաբերութիւնները զանոնք միացուցած է։ Այն ասոնները երբ Եւրոպայի մէջ բարբարոսական օրենք մը կը տիրէր օտարներու հարստութենց վրայ, Թուրքիա ազատական, կը թողարէր որ երբ Ֆրանսայի մը դար մեռնէր օսմ. կայսրութեան մէջ, իր ինչքերն ու հարստութիւնները առանց ձեռնմխութեան, յանձնուին օրինական ժառանգորդին, իսկ երբ անժառանգ մեռնի, իր հարստութիւնը յանձնուի հիւպատոսին, ասանց Գէլմ-ի-Մալի և Քասամի միջնորդութեան։ Այս բարեկամութիւնը ուրիշ ամրացաւ Սուլթան Միւլէյման Բ.ի օրով։ 1542ին Ֆրանսուա Ա. զինակցեցաւ Թուրքիոյ հետ։ Յայտնի է թէ Սուլթան Սիւլէյման Բ. Եւրոպայի մէջ վեց տիրոջը առաւ և իր հպատակներէն ալ էլ-Գազուանիի (օրէնսգիր)։ Աւելի հարերը 1730էն 1754 Սուլթան Մահմուտ Ա. վերանորոգեց զինակցութիւնը Ֆրանսայի և Շուէյտի հետ։ 1806ին Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպան զօրավար Սեպաստիանի իր 200 ապահներով գործօն ծառայութիւն մը մատոյց երկու երկիրներուն բարեկամութեան։ Վերջապէս 1853ին Ֆրանսա եկաւ միացաւ դարձեալ իր նախկին զինակցին Թուրքիոյ, ինչպէս նաեւ Անգլիոյ և Իտալիոյ և այսպէս վտանգաւոր մանամութիւնը Ամէն ժամանակ Օսմ. Սուլթաններուն կողմէ շնորհներ և արտօնութիւններ առատաձեռնուած են օտարներուն, անոնց տալով առանձնաշնորհումներ երբ Թուրքիա ընակէին։ Այս արտօնութիւնները յետոյ վերածուեցան պայմանագիրներու, միացնելով երկու աղգերը։ 1507ին Սուլթան Պայազիտ Բ. ֆրանսացիներուն համար գիւրութիւններ շնորհեց և 1535ին Սուլթան Սիւլէյման Բ. Ֆրանսուա Ա.ի հետ դաշնագիրներ կնքեց, որոնք ընդհանուր առանձնաշնորհութիւններ և իրաւասութիւններ կուտային Ցրանսացիներուն։ 1569ին Սուլթան Սէլիմ Բ. և Շարլ 9րդ վերանորոգեցին այդ դաշնագիրները, որոնք վաւերացուցան 1604ին, 1614ին, 1618ին, 1640ին և 1675ին։ 1740ին Սուլթան Մահմուտ Ա. և Լուի 15րդ զանոնք վերաքննութեան ենթարկեցին և 85 յօդուածներ ընդունեցին, որոնք ցարդ կը չարունակուին։ Ասոնք ցոյց կուտան օսմանեան և ֆրանսական կառավարութենց իրարու հանդէպ զգացած բարեկամութիւնը և արդարասիրութիւնը։ Երբ մօտէն կը տեսնէ, երբ իրերը խորէն կը քննէ, մարդ պէտք է ճանչնայ թէ օտարազգիները Թուրքիոյ մէջ կը վայելեն ազատութիւն մը որ լաւ է միւս Տէրութենց մէջ իրենց վայելածէն։ Ուրիշ ազգեր չատ տանն առիթի բաժնի իրաւունքը կը զործադրեն օտարներուն դէմ։ Նոյնպէս մեծ թոյլտուութիւն և յարգանք կ'ընծայուի հոս խղճի, կրօնքի ազատութեան։ Արեւելքի մէջ, Թուրքիոյ կայսրութեան մէջ, իրական թոյլտուութիւն մը, կեանքի լայնութիւնը կայ աւելի մեծ և աւելի անկախ քան ուրիշ տեղեր։ Ուրեմն արդարացի և հպարտ կերպով այսօր կ'ողջունենք այն ազնուական զինուորները որոնք իրենց զինակից Օսմ. Երկրին համար տուին իրենց կեանքը։ Մեզի համար որ Թուրքիան երկրորդ հայրենիք մըն է, երջանիկ ենք այս առթիւ անգամ մըն ալ յայտնելու Վեհ. Սուլթանին և Իր ժողովուրդին մեր անկեղծ զգացումները և մեր անձնուիրութիւնը՝ իրենց ամենանուիրական չահերուն։

⁂ Ֆէրիքիւղի Լատին գերեզմանատան մէջ տեղի ունեցաւ երէկ տարեկան պաշտօնը Սրիմի մէջ մեռնող ֆրանսացի զինուորներուն յիշատակին։ Դամբարանը ծաղիկներով զարդարուած էր։ Մուեթ պահականաւին նաւաղները բարեւի կեցած էին։ Ներկայ էին ֆրանսական դեսպանատան Ա. քարտուղարը, Ա. թարգմանը, հիւպատոսը, և այլն։ Պահականաւին հրամատար նաւապետ Տիւբոն բանախօսութիւն մը արտասանեց հանդուցեալ զինուորներուն և անոնց գործին վրայ։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— Վեհ. Սուլթանը չնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Պարսից Շահին, անոր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։ Մուզաֆֆէդէյտին Շահ փոխադարձ հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեց։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ Նաւանդիստի ընկերութիւնը մտադիր է նաւանդիստը աւելի ընդարձակել, մանաւանդ գնանոթոր չտեսնելու համար։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ դեսպան Մ. Սիմիչ երէկ Պոլիս դարձաւ։

ԹՈՒՐԲԵԻՊՈՒԼՍԱՐ Թրթատարական և հեռագրական պայմանագիրին կնքման բանակցութիւնները աւարտեցան։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց կատարել կնքման և փոխանակութեան գործողութիւնները։

ՇԵՒՈՏՐԱՅԻ երկրաչարժեալներուն ի նպաստ հանգանակութիւնը հասաւ 400,594 ղրշ.։ Վանան էֆ. Լաւան տուած է 150 ղրշ., Թանասպրունեան էֆ. 100 և ժամագործ Մազուրեան էֆ. 50 ղրուշ։

ՊԱՐՍԻԿ դեսպան իշխան Միրզա Ռիզա խան որ Ճապոն հետ Պեկինա կը գտնուէր, «Պատուոյ Տօքթոր»ի տիտղոս ստացաւ Լուվենի հոչակաւոր Համալսարանէն։ Այս Համալսարանը 500 տարուան հաստատութիւն մըն է և ուխտի մէջ ամենէն անուանիներէն մին։ Իր այս տիտղոսը խիստ քիչերու տրուած է։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆԵԱՆ.— Սերպիոյ Բէթէր Թագաւորը Ձերմակ Արծիւ պատուանշանին մեծ խաչը նուիրեց Սրուսաղէմի Ցունաց Տ. Դամիանոս Պատրիարքին։

ԲԱԲԻՆ մէջ Մ. Լուսէի նախագահութեամբ գումարուելիք թաքսատի համաժողովին իրը օսմ. պատուիրակ ներկայ պիտի գտնուի Բէյէ. վարժարանի դասերու վերատեսուչ Մէհմէտ Հազրը փաշա և ներքին ախտաբանութեան օգնական ուսուցիչ Ձէկալ Խանայի փաշա։

ԵՒՄԷՆ զրկուած դարձերուն համար Սկարլէլի քանդիշները 2100 ղրշ. նուիրեցին։

ՊԱԹԱՎԻՈՅ Օսմ. հիւպատոսը Արտաքին գործոց նախարարութենէն կը հասարէ թէ օսմ. հարստաբարութեան համար խիստ ազատար պիտի ըլլայ երբ հոն գրկուելով ցուցադրուին Հէրէքէի կայս. գործարանին արտադրութիւնները, ինչպէս նաեւ ուրիշ նմոյշներ։ Այս խնդիրը յանձնուեցաւ կայս. անձնական գանձուն նախարարութեան։

ԱԼԲՈՒԼ ԵԳԻՊՏՈՅԻ ՄԷՋ.— Եգիպտական թերթ մը կը գրէ թէ կառավարութիւնը ծրագիր մը կը պատրաստէ արգիլելու մտօք ոգելից ըմպելիներու վաճառումը գիւղերու մէջ և աւելցնելու անոնց դէմ դրուած մաքսաւորը։ Գինեփառուն բանալու համար արտօնութիւն պիտի տրուի միայն մեծ քաղաքներուն մէջ։ Ուրիշ թերթ մըն ալ կ'ըսէ թէ քանի տարիէ արդէն ոգելիցներու վաճառումը արգիլուած է 3000է վար բնակիչ ունեցող գիւղերու համար։ Եգիպտոսի մէջ առանց կառավարութեան հրամանին ոգելից ըմպելի կարելի չէ ծախել։ Հետեւաբար, նոր օրէնք մը չէ որ պիտի դրուի, այլ ներքին գործոց նախարարութիւնը որոշած է աւելի խիստ կերպով գործադրել։ աւելի լաւ կերպով պայքարելու համար ալքոլամոլութեան դէմ։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՆԵՐԸ.—Միլիքէ վարժարանին նախկին չրջանաւարտ և Սիրքէճիի մաքսատան տնօրէն Մէհմէտ Եուրէմ պէյ, ընդարձակ ծրագիր մը մատոյց մաքսային վերատեսչութեան՝ զանազան միջոցներ առաջարկելով մաքսի փոխարէն առնուած այնքան ապրանքներու վերարկելու դրութիւնները աւելի կանոնաւորելու և ապրանքներուն պահպանումը ու վաճառումը ապահովելու համար։ Կարդ մը առաջարկութիւններ ալ կ'ընէ մաքսային գնահատիչներու պարտականութենց մասին։

ՊԷՐԼԻՆի Օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ զնդապետ Նազիֆ պէյ հրաւիրուած է ներկայ գտնուելու գերման բանակին այս տարուան ռազմավարներուն։

ՍԻՐԻԶԷՆ կը գրեն թէ այս տարի խոզակի բերքը 128,000 օխա է՝ անցեալ տարիէն հարիւրին 20 աւելի։ Այդ քանակութեան հարիւրին 70ը լաւ տեսակէ է և 30 ալ տարրին։ Աֆիոնն ալ կէս առ կէս վնասուած է օդերուն անեղպատ վիճակէն, որով 4000 արտաւար հողէ հազիւ 3000 քիլօ աֆիոն առնուած է։ Գինն է մէկ քիլոն 110—120 ղրշ.։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ առաւ, ժամը 10ին հրդեհ ծագեցաւ Բերա, Տօլապատէրէի մօտ, Պիլէզիկ ճատտէսի, բեռնակիր Սրթիրի բնակած տան և քովի տան մէջտեղէն և միայն այդ տուներուն առաստաղները այրեցան։ Արթիրի նրստած տունը, ուր ուրիշ վարձակալներ ալ կային, ապահովագրուած չէր։ Իսկ քովի տունը ապահովագրուած էր։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն մը բացաւ։

ԱՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆ.— Գանլըճայի ծովեզերքէն, առջի իրիկունը, մարդու դիակ մը գտնուեցաւ եղերքին մօտ և ոտքի վրայ կեցածի պէս։ Ոստիկանութիւնը ցամաք հանել տուաւ դիակը և Թաղապետական բժիշկ Գարբրիէլ էֆ. Գաղանեան քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ մարդը գնահատուելէ և գլխին ետեւի կողմէն վիրաւորուելէ ետքը, ապրերուն քար կապելով ծովը նետուած է։ Ոճիրը քանի մը օր առաջ կատարուած ըլլալու էր։ Հագուստներուն նայելով, փայտ բեռցած նաւի մը նաւաստիներէն էր և իսլամ։ Թաքելուն կապուած քարերը մաշուածի կարգ ըլլալով, սիրը ցամաքի վրայ գործուած և յետոյ դիակը ծովը նետուած էր։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեց՝ հեղինակները երեւան հանելու համար։

ՇՈՒԱՅԻՆ ՈՂԻԱՍԱՆ ՄԸ.—Երեքշաբթի օր Իշխանաց Կղզիներու բացերը, Պուտի անուն անբնակ կղզին մօտ, մակոյկ մը ալիքներուն խաղալիք դարձած էր։ Մակոյկին մէջ կային երեք պարոններ և Բէրայի տիխարիկ դասուն խիստ ծանօթ երկու չնորհալի ներկայացուցիչներ։ Բայց ողբալիորեն այսպէս չէ։ Դժբաղդութիւնը հոն է որ անոնց անկիւս չարժուելուն մակոյկը չրջեցաւ և անոնք երեք պարոններն ու երկու տիկիններն սկսան տապալուիլ ջուրերուն մէջ։ Իրերը եղերերգական պիտի ըլլային, եթէ նոյն պահուն չզգեմակոյկով հոնկէց չանցներ Մ. Ալէքսանդր Զիկոմալա, որ իբեններով ծովային պատոյտ մը կը կատարէր։ Անմիջապէս մակոյկ մը իջեցուցին և ազատեցին այս արկածեալները։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՏՈՒՐՔԵՐ

ՍԱՐԱՄ-ՅՈՎՍԷՓ՝ որդի Անդրանիկ էֆէնտի Զարուքճեանի՝ մկրտուեցաւ անցեալ Բ. Եէնի-Գաբուի եկեղեցւոյն մէջ Կնքահայրութեամբ Սիմեաքերիմ էֆ. Մարտիրոսեանի։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱԲԻԶ 17 օգոստոս.— Ռուսահայրենական լրտեսները երէկ ընդունեցին Զինու արեւելեան երկաթուղիին վերաբերեալ 7րդ և 8րդ յօդուածները։

— Բորթսմութ առնուած վերջին տեղեկութիւնը մը կը հաստատէ թէ՝ Բորթսմութի Հաշտութեան ժողովին այսօրուան վիճաբանութիւնը, խզում առաջ պիտի բերէ Ռուս և Ճարոնցի պատուիրակներուն միջեւ։

— Հայտնի թեան պատուիրակները դեռ չհամաձայնեցան այն յօդուածներուն մասին, որոնցմով սկսած էին դործի։ Դեռ կը վիճաբանին դժուարին խնդիրներու մասին, ինչպէս պատերազմական տուգանքի վճարումը և Սաղալին կղզիին Ճարոնի յանձնումը։ Ռուսիա բոլորովին համոզուած է պատերազմին չարունակութեան առաւելութիւններուն, ուստի հաշտութեան կնքումին չպիտի հաւանի, մինչեւ որ Ճարոն իր պայմանները չթեթեւցնէ։

ԱՌԻՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 4 օգոստոս չորեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ձերմակ Առաջին օխան	39	փարա
» երկրորդ »	38	»
Մանրիւթ »	34-36	»
Ջավասպլը »	31-32	»
Ուէրթ առաջին, օխան	37	փր.
» մէջէն տեսակ	35-36	»

Այսօր ժամանեց 5 մասուն ցորեն Ա. նատոլ և 9 վագոն Բուլգարիա։

ԱԼԻՒՐ

Հեղուկան քրքիս Ա. պատկը	74-75	ղրշ.
» » Բ. »	72	»

ԲՆՔ

Օխան 17½ փարա։

ԳԱՐԻ

Գէօսթէնճէ 12¾— ղրշ. գրիւ

Մէրսին և Բուլգէր 11¾-12½ ղրշ. գրիւ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

"ԳԾԱՄԱՐԳԱՐԱՆ,,

Նոր եւ զարձնական մեքոս

Հրատարակուեցան գեղագրութեան, գծագրութեան և ձեռական աշխատութեանց ծանօթ ուսուցիչ Խաչիկ էֆ. Ինկիլիզեանի «Գծամարգարան» անուն գծագրութեան դրքերուսոյց տետրակներուն 9 պրակներէն 4ը, որոնց մէջ մանուկապարտէզի ուսանողները պիտի գտնեն Ֆրէօպէլեան նուէրներու և ձեռական աշխատութիւններու յատուկ նկարներ դերմանական և ամերիկեան մանկավարժութեան ամենաներկին դրութեանց համաձայն։

Զբօսնցուցիչ, հրահանգիչ և հետաքրքրական։

Մանկապարտէզի ամէն ուսանողի անհրաժեշտ։

Կը ծախուի Կարապետ էֆ. Քէչիշեանի դրատունը, Պապը Ալի ճատտէսի։ Մեծաքանակ գնողներու համար գոնացուցիչ դեղչ։ Հատով 20 փարայ։

3—1

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

4/17 Օգոստոս 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍԱԼԻՏԷ

Եբէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ. Ռ.	98.31	
Երկուշաբ էն բարձր գինը	» 98.35	
» էն վար գինը	» 98 38½	

ԳՐԵՑ
ՍԴԻՎԸՆՍԸՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԻՄՈՆ ԶԷՈՄԼԻԷՐՋԵԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ ԳԱՆՁԻ ԿՂԶԻՆ

ԻՋ.
ԻՍՐԱՑԷԼ ՀԷՆՏՍ

— Օ՛ն, ուշադրութիւն ըրէք հիմա, ըսաւ Հէնտս։ Ահաւասիկ տեղ մը որ կարծես թէ յատկապէս շինուած է առագաստանաւը խրեցնելու համար։

Խարխալարին մէջ ուրիշ բան չըկար, բայց եթէ բարակ աւազ, չորս կողմը ծառեր և երկու քայլ անդին ծաղկազարդ հին բեկոր մը, — ճշմարիտ պարտէզ մը։

—Եթէ անգամ մը նաւը խրենք, ինչպէս ջուրին վրայ պիտի հանենք եաքը, հարցուցի։

— Օ՛հ դժուար չէ, ըսաւ։ Ահաւասիկ աշ եզերքին վրայ պիտի խրենք նաւը, այնպէս չէ՞։ Լա՛ւ ուրեմն, տեղատուութիւնն սկսելուն պէս, պարան մը կը տանինք ձախ եզերքը, և խոշոր ծառի մը կոճղին շուրջը անցընելով, եզերք կը բերենք, և անուղղին կը կապենք, և այլ ևս կ'սպասենք մակընթացութեան։ Բայց բաւական խօսեցանք, ահաւասիկ վճռական վայրկեանը։ Կը մօտենանք, քիչ մնաց, և առագաստանաւը շատ ուժով կ'երթայ։ Ղեկը աջակողմ դարձուցէք ուժով։ Հիմա ձախակողմ, մեղմիւ։ Ահաւասիկ եղաւ։

Իր հրամանները տառապէս կը գոր ծադրէի, առանց նոյն իսկ շունչ առնելու։

Մէկէն ի մէկ պոռաց,

— Հիմա գոցէ։

Բոլոր ոյժովս կոխեցի ձողին վրայ, և Իսրայէլ Հէնտսի շարժումներուն վրայ։ Այս միջոցին մտքս այնքան զբաղած էր և այնքան կ'սպասէի վայրկենէ վայրկեան առագաստանաւին մօտենալուն որ բոլորովին մոռցած էի գլխիս վրայ կախուած վտանգը։ Նաւուն աջակողմին վրայ ծռած էի դիտելու համար ջուրին վէտվէտումները որոնք կ'ընդլայնուէին յառաջակողմին վրայ։

Վայրկեան մը ևս և ահա պիտի սպանուէի առանց ինքզինքս պաշտպանել կարենալու, եթէ չեմ դիտեր ի՛նչ յանկարծական մոռհոգութիւն մը պատճառ չըլլար որ գլուխս աղին դարձնեմ։ Թերեւս ձայն մը լսեցի ետեւէս և աչքիս ծայրովը սառերի մը շարժիլը տեսայ, թերեւս բնազդում մը դրդեց զիս։ Սա կէսին վրայ ապահով եմ որ ետիս դառնալով տեսայ Հէնտսը որ վրաս կուգար դաշոյնը ձեռքը։ Արդէն ճամբուն կէսը առած էր։

Երկու ձայներ միեւնոյն տեղ արձակուեցան մեր կուրծքէն երբ մեր աչքերը հանդիպեցան իրարու։ Իմ՝ սոսկումի ձայն մը, անորը՝ կատաղութեան մռնչիւն մը։ Միեւնոյն պահուն վրաս նետուեցաւ և ես կոխմնակի ոստում մը ըրի դէպ ի առաջակողմը։

Այս շարժումներուն առամդիք չահեկանութիւնը քանի մը վայրկենէ ի վեր քիչ մը թուլցուցած էր այն հրսկողութիւնը զոր ի գործ կը դնէի Իսրայէլ Հէնտսի շարժումներուն վրայ։ Այս միջոցին մտքս այնքան զբաղած էր և այնքան կ'սպասէի վայրկենէ վայրկեան առագաստանաւին մօտենալուն որ բոլորովին մոռցած էի գլխիս վրայ կախուած վտանգը։ Նաւուն աջակողմին վրայ ծռած էի դիտելու համար ջուրին վէտվէտումները որոնք կ'ընդլայնուէին յառաջակողմին վրայ։

Վայրկեան մը ևս և ահա պիտի սպանուէի առանց ինքզինքս պաշտպանել կարենալու, եթէ չեմ դիտեր ի՛նչ յանկարծական մոռհոգութիւն մը պատճառ չըլլար որ գլուխս աղին դարձնեմ։ Թերեւս ձայն մը լսեցի ետեւէս և աչքիս ծայրովը սառերի մը շարժիլը տեսայ, թերեւս բնազդում մը դրդեց զիս։ Սա կէսին վրայ ապահով եմ որ ետիս դառնալով տեսայ Հէնտսը որ վրաս կուգար դաշոյնը ձեռքը։ Արդէն ճամբուն կէսը առած էր։

Երկու ձայներ միեւնոյն տեղ արձակուեցան մեր կուրծքէն երբ մեր աչքերը հանդիպեցան իրարու։ Իմ՝ սոսկումի ձայն մը, անորը՝ կատաղութեան մռնչիւն մը։ Միեւնոյն պահուն վրաս նետուեցաւ և ես կոխմնակի ոստում մը ըրի դէպ ի առաջակողմը։

Այս շարժումին մէջ յանկարծ թողուցի ղեկին ձողը որ դէպ ի ձախակողմ ինկաւ և շատ հաւանաբար այս պարագային կը պարտիմ կեանքս, վանդի ծանրակիր գերանը թշուառականին ճիչս կուրծքին զարկաւ և մէկ հարուածով նուաղեցուց զայն։

Տակաւին ինքզինքը գտնելու ժամանակ չունեցած, դուրս ելայ այն անկիւնէն ուր շատ քիչ մնաց որ պիտի փակէր զիս և ամբողջ նաւակամուրջն իմ առջեւս ունեցայ իրմէ խուսափելու համար։ Կանգ առի մեծ կայմին առջեւ, գրպանէս ատրճանակ մը հանեցի և պաղօրէն ուղղեցի ապիրատին վրայ որ արդէն վրաս կուգար։ Պարպեցի։ Ա՜ւա՛ղ, հարուածը չմեկնեցաւ, ծովին ջուրը թրջած էր վառօդը և ես անօգուտ զէնք մը մի միայն ունէի ձեռքս։

Ո՛հ, ո՛րքան անիծեցի այն ատեն իմ զանցառութիւնս։ Շատ դիւրին էր զէնքին խցանը փոխել։ Դէթ այն դերը չառի զոր կ'առնէ մասվամառին առջեւէն փախչող ոչխարը։

Երբեք չէի կարծեր որ այս մարդը, վիրաւոր վիճակին մէջ, կարենայ այսքան արագ շարժիլ։ Սարսափ կը պատճառէր իր երեւոյթը, — մոխրագոյն անկարգ մազերովը, և անհամբերութենէն ու զայրոյթէն կուսկարմիր եղած դէմքովը։ Բայց ո՛չ ժամանակ ոչ փափաք ունեցայ երկրորդ ատրճանակը փորձելու։ Արդէն գիտէի որ անօգուտ պիտի ըլլար։ Բան մը կը տեսնէի յատակօրէն, այսինքն թէ խնդիրը պարզապէս նահանջելու վրայ չէր, եթէ չէի ուզէր բռնուիլ յառաջակողմին վրայ, ինչպէս վայրկեան մը առաջ քիչ մնաց որ պիտի բռնուէի յետնակողմին վրայ։ Ուստի ձեռքերս մեծ կայմին վրայ դընելով սպասեցի ջիղերս պրկուած և սիրտս բաբախուն։

Իմ ռազմագիտութիւնս տեսնելով, Իսրայէլ Հէնտս կանգ առաւ։ Քանի մը վայրկեաններ անցան։ Խաղ մը էր աս, զոր շատ խաղցած էի Պէնք Հիլի ապառաժներուն վրայ, տարեկից մանչերու հետ, թէեւ այն ատեն կեանքս այդ խաղէն կախում չունէր և այս անգամ ալ կը յուսայի յաղթող ելնել, հակառակորդս ծերունի վիրաւոր նաւազ մը ըլլալուն համար։ Քաջութիւն մը եկաւ վրաս, և խորհեցայ գործին հաւանական վախճանին վրայ։ Պայքարը շատ ժամանակ երկարելու հաւանականութիւնը կը տեսնէի, բայց այս պայքարէն վերջնապէս ողջ առողջ ելնելու պարագայ մը չէի տեսներ։

Մինչ այս մինչ այն, Իթքանիոլա աւազակոյտի մը զարնուեցաւ, ցընցուեցաւ և յանկարծ կանգ առաւ, ձախկողմեան կողին վրայ իյնալով։ Ջուրի հոսանք մը ոստում ըրաւ նաւուն մէջ և ալեց տարաւ ինչ որ կը գտնուէր իր առջեւ։

Այս ցնցումին վրայ Հէնտս ու ես մեր հաւասարակշռութիւնը կորսնցուցինք և մեսին թաւալեցանք մինչեւ ջրծակերը, մեռեալին դիակն ալ ետեւնուս, թեւերը տարածած վիճակի մէջ։ Իրարու այնքան մօտ էինք որ գլուխս Հէնտսի ոտքերուն զարնուեցաւ այնպիսի ուժգնութեամբ մը որ ակռաներս խախտեցան։

Բայց առաջին անգամ ես ոտք ելայ, վանդի Հէնտս ինքզինքը դիակին գրկախառնումէն ազատելու պիտի այխատէր։

Նաւին յանկարծական անկման պատճառաւ կամրջակն այլեւս անանցանելի վիճակ մը առաւ։ Հարկ էր անմիջապէս փրկութեան ուրիշ միջոց մը գտնել, վանդի թշնամիս թեւը երկընցնելուն պէս կրնար հասնիլ ինծի։ Փաչլակի արագութեամբ նետուեցայ միջնակայմին ջուններուն վրայ, առանց վայրկեան մը կորսնցնելու մագլցեցայ և չուէ առնելու համար այն ատեն միայն կեցայ երբ մեծ առագաստակալին մօտ հասայ։

Շարժումներուս արագութիւնը կեանքս փրկած էր։ վանդի Հէնտսի դաշոյնը, կատաղի ձեռքով մը արձակուելով, եկաւ զարնուեցաւ պարանոցուն, ինձմէ հազիւ կէս ոտք վար։

(Շարունակելի.)

ԸՆՏԻՐ ԿԱՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ
Կալաքա Խափար խան երկրորդ յարկ թիւ 83

Ֆրանսայէն և Անգղիայէն վերջին նորաձեւութեան համար պատրաստուած զուտ և ընտիր բուրդէ երիկ մարդոց համար յատուկ գոստիմցուներ, բարտրսիցուներ և բանթալոնցուներ բերուած ըլլալով, արդոյ հասարակութեան կը յանձնարարուի անգամ մը դեմել յիշեալ վաճառատունը, ուր ճաշակի ազնուութիւնը և գինին չափաւորութիւնը իրարու հետ կը մրցին։
50—37 Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Ա Կ Ա Ն Ե Ր
ունի՛ք փոած, կտրած, ցաւող և լինաերու հիւանդութիւն։ Կասարեալ դարմանումի, և բնակարին անթերի գեղեցկութիւնը ապեռոսական ակռաներու դնելման, և լիովին դոն միալու համար, դիմել ԱՏԱՄՆԱՐՈՇԻ
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ
Կ. Պոլիս Ֆանէլ Դարբաս, Գին-Գիր-Զէ լիսին դիմաց, ժամը 4էն 11½, և ամէն առաւօտ կանուխ, Սկիւտար Իսմարիլէ, իր բնակարանը։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—42

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ
Անգլ.-Հայ. Վ. Ց. Ցակոբեան բառագրքին բնիր թղթի վրայ տպուած փառակազմ օրինակները միայն մնացած են. գին 108 դահ. Եւրոպայի համար 23 ֆր. կամ 9 ռուպլի. Ամերիկայի 4½, տօլար։ Անկոռուս ուղուած տեղը հասցնել գրասան վրայ է։
Բառ. Հայ-գղ. Ե. Տէմիրճիպաշեան որ կը պարունակէ նաեւ յատուկ անուններ. քառդրմէ 15. նուէրի համար փառակազմ 17½։ Բոսթի ծախքը դրատան վրայ է։
Ընթացք Ընթերցանութեան, դպրոցի գիրք յօրինող Զ. Թորոսեան. 6 մաս, բոլորն ալ պատկերազարդ և ընտիր նիւթերով, որոնց 2 մասը մանկապարտեզի և 4 մասն ալ նախակրթարանի համար են։
Մասնաւոր գրացանկ, Մէարիֆի հրամանով տպուած. կը պարունակէ գրբատան պայմանները. մասնաւորապէս չտեսնուած է ուսուցիչներու եւ դպրոցական վարչութեանց. գին 3 դահ.։ Թղթակիցներ և երկու սեռէ ուսուցիչներ միայն 30 փր.ի փոխ պիտի ղրկեն։
Ուսուցիչ եւ ուսուցչուհի, ինչպէս նաեւ վերը նշանակուած գիրքերը ուզողներ պէտք է ուղղակի դիմեն՝
Կեդրոնական Գրատուն Պահճէ-Գաբու Բասիմ-փաչա Խան. Կ. Պոլիս, առ Զարեհ էֆէնտի Թորոսեան։
5—10

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԻԳԼԸՂԸՆԸՆ
ԹԷՏԱՎԻՒ ԳԱՔԻՍԻ

Տօգթոր Եվլանգիոր Էվրօքասա թերա թիթիկի սոն սէյեհաթբնտա Թզպահ եէնի մավաֆիգագրյէթլեր էլտէ էթմիշ օյտաղա մուսիսիլէյ տասխլէն միտէի վէ պէտարէքլերի իդամ իսէ-ճէք ադրը իլանլար վէրմէ քսիդի պիր հաֆթա զարֆրնտա պէլ սօղուգլըղընը դաթիէն թէտավի իտէր։ Թէրէտաիա իսէնլէրէն իւբէրթը թէտավի խատթալ դ քեմիլէն մինեէֆի օլտուգտան սօնրա տալընը։
Ղայէթ եէնի վէ էվրօքասա թաթգիգ օլընան սոն ուսուլ իլէ ֆրէնկի խատթալըղընը մուվաֆֆագրյէթը թատ իլէ թէտավի էսէր։ հէր կիւն սատթ աէօրֆաէն օնա գատար Կալաթասա, Սանտրգճըրատա Գարագուշ Օթէլինին գարշուսընտա լամպաճը տիւքանտրնրն իւզէրինտէ 97 նումէրօր քէնտի թէ-տավիճանէ տինտէ տատունտա։ 40—12

ԱՂԵԿԱՊ
(ԳԱՄԲՐ ՊԱՂԸ)
Մահմուտփաշա, Ֆիւրքճի խանին ճիշ դուռին դէմը, Տիգրան էֆ. Մօմճեանի խանութին մէջ կը ծախուին գարեջ պաղիներ, որոնց այս անգամ երկթիները Եւրոպայէն նոր բերուած են վերջին դրութեամբ։ Իսկ վրայի կազմածը հոս կը պատրաստուի չափս ժրայ և մեծ խնամքով։ Խիստ պզտիկ տարեկանէ ադաց յատուկ աղեկապեր ալ կան։ Դիմողները խիստ գոհ պիտի ըլլան թէ՛ ապրանքներուն առկուսութենէն և թանաստուվէտութենէն ու գիներու չափաւորութենէն։ Գաւառական յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ 20—3

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բերա, Բանկալթի, Պէօյիւքտէրէ ճոսսէսի Թիւ 38 եւ Ադոնամի, թիւ 124

Այս վաճառատունց մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, բատաներ, լոքումներ, լիքէօրներ, իքսիրներ, հարսնիքի, նշանտուքի և կնունքի յատուկ զարդարուն շաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.։
Կ'ստանձնէ հարսնիքներու սպասարկութիւնը, գոհացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով։ Կը դանուի նաեւ ԸՆՏԻՐ ՊԱՂԼԱՂԱԿ, մանաւանդ Բանկալթիի խանութին մէջ, ուր կրնան յանձնել Բանկալթիի ընտանիքները և խիստ գոհ պիտի մնան։
Այս վաճառատունը բնաւ առնչութիւն չունի ուրիշ ո՛և է նմանօրինակ հասատատութեան հետ։ 50—19

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՂԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սգերլեզ

Դրամագլուխ	12,000,000
Տարեկան հասոյթ	3,986,000

Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ
Որ այժմ ձուլուած է ՌՕԶԼ ապահովագրական ընկերութեան հետ
Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեփականութիւններու վրայ, — քարաշէն և փայտաշէն կալուածներ, առեւտրական թատրներ, ապրանքներ, եւն. եւն.։
Լանքաշիր միլա նշանաւոր եղած է ամէն կարեւոր արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար։
Իր դրամագլուխն՝ 12,000,000 անգլ. ոսկի բարձր թիւը բացառիկ ապահովութիւն մը կ'ներաւորէ ապահովագրեալներուն։
ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆԵՐ
ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՈԹ ՀՕՆ ՍԳԵՐԻԳ
ԼՈՆՏՈՆ. 28՝ ԼՕՍԹՕԱՐՏ ՍԳԵՐԻԳ
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊԱԼՍՈՅ
ՊՕՆՏ ՍԷՆԼԷՐ ԵՒ ԸՆԴ.
Նո. 4 և 5 Քիւրիւ Թ Ֆենէդ խան
Դիւռ Դարծսկալ Էֆէնտի
ՄԱԳՍՈՒԴ Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։
50—17

ԻԼԱՆ
Թէրապէի Ա Փրէ չարի սաման անպարը իլիւն պիր սէնէ զարֆրնտա լիւզումը օյան հէր միլիոն 12000 ճէտիտ զըյէ չարիր էլէ 25300 ճէտիտ գանթար սատանըն մինագասատը իճրա օլընանճաղընտան, թարիպ օլանլարն թէէմինտթ ադչէլէրինի վէ եախսոտ մինթէպէր քէֆայէթնամէլէրինի միսթահսրպէն ճուամատան մատատ պէհէր կիւն Շուրսի Պահրիյէ լէվազիմ տարբէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։
31 թէխուզ 321 3 - 3

Ճիսրը ճէտիտին Սթանպոլ ճիրէթինէ վէ ըրխթրմ թարգիրնտա միւճէտատէն ինչա օլընան ռէօրթ պապ տիւքքեան իճրա գըլընան միւղայէտէ նէթիճէսինտէ պէտէլը իճար մալիսմէրի իլէ թարիպլերի էօհէտինտէ պուլունուղընտան, մանը հալը բուսինին ալթընը ճուսատա էրթէսի կէնիւ տախի ինալէի գաթիյէսի իճրա օլունճաղընտան, տահա ֆազլասըյլա խթիճարէ թարիպ օլանլարը թէէմինթ ադչէլերինի միսթահսրպէն եէվ'ը մէզքիրէ ռէկին Շուրսի Պահրիյէ լէվազիմ տարբէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։
3 աղօսթոս 321 3—1

Հավուզը ճէտիտ արգասրնտա քեռին ռէքեռքինէն պէշ նումէրօլը տիւքքեան թարիպինէ իճար իսիլմէք իւզրէ մէվզիյէ միւղայէտէ վազ իսիլիկինէն, իսթիճարա թարիպ օլանլարը թէէմինթ ադչէլերինի միսթահսրպէն ճուամատան մատատ պէհէր կիւն Շուրսի Պահրիյէ լէվազիմ տարբէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։
3 աղօսթոս 321 3—3

ԱԶԴՈՒ ՄԻՋԱՏԱՊԱՆ ՓՈՇԻ ՓՏՈՌՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

Կ'ուզէ՞ք հանգիստ ու մթին-մթին քնանալ ու ազատիլ սա տեսակ միջատներուն տուած չարչարանքներեն, ԴԻՄՈՅԷՌ ՈՒՂՂԱԿԻ

ԽԱՂԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ
ԴԵՂԱՐԱՆԸ
Մահմուտ Փաշա Պազի. «Ղօղաչանթ»ին դէմ, թիւ 261

ուր հոն պիտի գտնէք թարմ և առաջին տեսակէն խիստ ազդու Տալմացիայի միակ միջատասպան փոշի, որ վայրկենապէս կ'սպաննէ ու կ'ոչնչացնէ, մլուկը, լուն (փիրէ), ոջիլը, ճանճը, մծեղը (սիվրիսինէք), Ուսիցը (կիւվէ), քարբիլը, ցորեանի-ուսիչը և ուրիշ խիլ մը մանր միջատներ ու ճճիներ. այդ փոշիները մեծ ու պզտիկ մասնաւոր տուփերու մէջ դրուած պատրաստ կը ծախուին։ Ուստի ամէն անոնք որոնք պէտք ունին ազդու միջատասպան փոշիի և կ'ուզեն գիշերները անուշիկ-անուշիկ քնանալ և առդելութիւնին չը խանգարուած արթնանալ թող հոն դիմեն դեղարանս գնելով տուփ մը փոշի, քանի որ այս տեսակ պէտք մը գոհացնելու համար դեղարանս ունի իր դիւրութիւնը Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնելով։ Ուրեմն նկատած չենք ըլլար հոս անգամ մը եւս յիշեցնելու թէ՝ Դեղարանս որ Պատ. հասարակութեան չորրորդ մասի մէջ ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ իր ուղղամիտ գործունէութիւնը միշտ ծառայելով իր նպատակին, այն է դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշգապահ պատրաստութեամբ, գիներու չափաւորութեամբ և որ աւելին է արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ միշտ գոհ ձգելով իր ազնիւ յաճախորդները։

Դեղարանս նաեւ Եւրոպական ամէն մը հետ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն յարթնա Զուիչերական թարմ պատրաստի քիւպեր (աբբ գալիմ) կը հանին բօսթայով և գաւառային յանձնարարութիւնը փութով կը կատարուին։

Ցիշենք նաեւ ամէն օր Դեղարանս յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորապէս ծանօթ Բ-ԻՐՆԻԿ ԱԼԼԱՀՎԷՐԴԻ էֆ.՝ որ ամէն Գ.. Ե.. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իր ծանօթ փոքր հաստատութեամբ և մասնաւորութեամբը դեղարանիս մասնաւոր դարմանատարն է։

Ահա մասամբ մը պարզելով Դեղարանիս ներկայ վիճակը կը յուսանք թէ արգոյ յաճախորդները ինչպէս ցարդ, յետ այսու եւս պիտի չարունակեն իրենց վստահութիւնը Դեղարանիս նկատմամբ, և փոխանակ հեռաւոր տեղեր դիմելու՝ ուղղակի պիտի այցելեն Դեղարանս, ուր ամէն տեսակ դիւրութիւն ներ պիտի ընծայուին իրենց կատարելապէս գոհ թողելու համար, քանի որ Դեղարանիս սկզբանէն եղած է ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍԳԱՍ 50 – 28

ԱՎԷԼԱՆ ՍՈՒՕՈՒ գաթիէն հիլէ լէքէ պրագտաղբղն պէյազանմըշ սաչ վէ պըլդլարտա թէրվէթ վէ բէնկը թապի վէրիր. սայը քէօբիւ՝ էն գուվվէթլէնտիրէրէք տէօքի լէմսինէ ասա մէյտան պրագտազ. էմնայի կէօրիւլմէմիշ պիր տէրեճէք սայը չօղալարը։ սաչ վէ պըլդղրն մաթլուպ վէճէկէ նէլվ ու նիւմասրնա ֆէվգէլատէ խրամէք իտէր։ Իսթիրտ խիտիրքատէն սոնրա իլք ակֆա օյարագ Աթինա յէհրինտէ թէէսիս խուլէն պէնէլիվիլ թիճարէթ վէ սանսի սէրկիսիտէ էմսալի միսթահզարաթ միյանընտա էն բարլագ մէրթէպկի ինրադա մուվաֆֆագ օյմուշ արը Սէրկիսէ Ավէլիանա կիւմիշ միտալիա միւքեռֆաթը մէրիսիտի հալէ միսթահզարաթը սարիէնին ճի մէլսի բէտա իսիլմիշ տիր. միւքեռֆաթը մէմլէքէթիմիզէ իսթիրտ օյրնան «Ավէլան» գազանը։

Ավէլան տիկէր սաչ վէ պըլդգ պոյալարը կիպի օյմայուպ պիր գուլթաս սէրունինտէ սուրէթը խաթիմալի թարիֆէսի պէրպարը օյտուղը հալտէ թէք պիր չիչէքէն իպարէթ տիր։ Մուշթերիի քիրամ սիյամ եռսօտ քէսթանէ ըէնկինտէն հանկըսընը խաթէքիլերինի պէյան էյլէմէլի տիրլեր։

Մահալը ֆիրուխթը.— Պէյ օղլունտա Ֆոն Մարլէտ, Ղալաթասա Մ. Մաեէլա, Ֆընտըգլըտա Վասիլաքի էֆ.ֆնին, Պէյնքթա չտա Բէազիմ պէյին, Գաղչէ գարսըսընտա Գասատեան էֆ.ֆնին, Սուլթան Համամճնտա Մէզիքի օղուլլարը վէ Եէնի ճամիէ Մեզիմ պէյին էֆնտ աէրսլարը։

Ուսմամ Աճէնթէսի.— Պէյօղլունտա Ճասաէի Բէպիրեէ 146 նո. Մ. Թոսոր Սթավրաքիին Բէրու քեար սալօնընտա։ Ֆիթթը ժագթու օլարագ չիչէսի 25 դրուշ։
20 – 2

ԶԿԱՆ ԻՒՂԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐԸ

Անխարդախ ճկան իւղ գործածել ուզողներուն կը յանձնարարուի Պէրթէի ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ որ կամաց կամաց կը վերասատատէ ոյժը՝ խիստ ակարցած հիւանդներուն և հիմնապէս կը բուժէ արեան ապականութենէ առաջ եկած հիւանդութիւնները, մազձոտութիւնը, խոյլը (սբրանա), անարիւնութիւնը, աղոց երեսի և գլխու վէրքերը՝, հինցած ro. մաթիզմը, ծանր հարբուխը և անոր հետեւանքը եղող թոքախտը, տղոց անդամներուն թուլութիւնը, ճզղածութիւնը, ոսկորներուն ծուռութիւնը, մասնաւորապէս աղոց ոյժ տալու և արիւնը մաքրելու միակ դարմանն է։

Պէրթէի ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ միակ իւղն է զոր Բարիզի բժշկական Ակադեմին ընդունած ու յանձնարարած է հարբութեան վատահութեանը, կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ. կեդրոնատեղին է Maison L. Frère, 19, rue Jacob, Paris, կեդրոնատեղիս համար Պէրթէի անունը փնտռեցէք չիլերուն վրայ։ Մանր հարբուխի և կուրծքի հիւանդութեանց դարմանումին համար Պէրթէի ՔՐՈՆՔՈՎ ԽԱՒՌ ԻՒՂԸ փնտռեցէք։ 13

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՒ
ԱՐՈՒԵՍՏ ԼՈՒԹԱՆԿԱԶՈՒԹԵԱՆ
Ամաքոռներու յանուկ
ՀԵՂԻՆԱԿ
ԵԱԿՈԲ Ե. ԹԻՐԶԵԱՆ

Կը պարունակէ լուսանկարչութեան ամէն գաղտնիքները, ամենաերջին Ֆորմիւլները, ամէն տեսակ լուսանկարներ պատրաստելու կերպերը, պրոմիւրի (սեւաներկ) դրութիւնը եւայլն եւայլն սոնց ամէնքը պիտի սովրիք միայն
3 դուշով
Կը գտնուի բոլոր դրավաճառաց քով, վաճառման կեդրոնատեղին է Ս. Դաւթեան գործակալութիւն Խրասանճեան խան Սիրքէճի Կ. Պոլիս և հեղինակին դեղարանն ի Հաճըն (Ատանա) 3—10

ԱԶԴ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԻՉՆԵՐՈՒՆ
Աչխատասէր ու գործունեայ երիտասարդ մը, որ գիտէ ֆրանսերէն ու թուքերէն և տեղեակ է ապահովագրական գործոց, կը փափաքի ունէ պաշտօն ստանձնել Ապահովագրական Ընկերութեան մը քով, չափաւոր շարաթականով։ Դաւառ ալ կրնայ երթալ։ Դիմել Մանգուսի խմբագրատունը։ 4

ԼԱ ԻՒՆԻՕՆ Է ԼԸ ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՊԱՆԵՕԼ
La Union et le Phénix Espagnol
ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ	Բարիզի իր կալուածները	Գահեսսի գումար
12,000,000 ՖՐ.	7,000,000 ՖՐ.	59,000,000 ՖՐ.

Ամսական 2 ֆր.ի վճարման փոխարէն, 20 տարի վերջը «ԼԱ ԻՒՆԻՕՆ Է ԼԸ ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՊԱՆԵՕԼ» ապահովագրական ընկերութիւնը կը խրատայ 600 ֆր. վճարել ապահովագրեալին։
Եթէ պայմանագրին լրանալէն առաջ, ապահովագրեալը մեռնի, ընկերութիւնը մինչեւ մահուան օրը վճարուած ապահովագրիչները (բրիմ) ամբողջովին կը հատուցանէ առանց տոկոսի։
Եթէ ապահովագրեալը 3 տարի վճարելէ վերջ, ապահովագրութիւնը ուզէ դադրեցնել ընկերութիւնը մէն մի 24 ֆր.ի փոխարէն 30 ֆրանք կը հատուցանէ տոկոսով՝ պայմանագրին լրանալէն եաքը, սակայն եթէ ուզէ անմիջապէս եւ առնել իր դրամը, այն ատեն փոքր զեղչ մը կ'ելլայ։
Ապահովագրեալ մը, 3 տարի վերջը, իր պայմանագիրը ընկերութեան գրասենեակը՝ կրնայ փոխանութիւն ընել ընկերութեան։
600 ֆր.նոց մէկ մի պայմանագիր գաղղիական «Բրեսի Ֆոնսիէ» կամ «Վիլ եր Բառի» պարգեւատու պարտաթուղթերուն մէկ թիւը կը կրէ. որուն վիճակիր պարգեւին քսանչորրդ մասը ապահովագրեալին իրաւունքն է։
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Ապահովագրեալ մը ամսական 2 ֆր. (8½ դր.) վճարելով 20 տարի վերջը (480 ֆր.ի տեղ) 600) ֆր. կ'առնայ եթէ ողջ մնայ. ի դէպ մահուան, իր տուած դրամները իր ժառանգորդը կ'առնէ առանց տոկոսի. մեծամեծ պարգեւներ չտեսնելու բաղդն ալ վայելելով. — Հայր մը իր նորածին զաւկին համար ամսական 2 ֆր. վճարելով, 20 տարի վերջը 600 ֆրանքով կ'օգտէ զայն, իսկ եթէ բաղդն ալ ժպտի, իր թիւին վիճակելիք մեծ պարգեւն ալ կ'ստանայ։
Ծանօթ. — Դաղղիական «Բրէսի Ֆոնսիէ» և «Վիլ եր Բառի» պարտաթուղթերը, Բրէսի Լիոնէ Պանքային (Ղալաթիա) քով պահ դրուած են։
Ընկերութեան կեդրոնատեղին է
Բարիզ, Շոսք Տանֆրէն, թիւ 66 իր սեպհական տեղիքն մէջ
Թուրքիոյ համար ընդհ. գործակալութիւն
Կալաթա Դավամճեան խան Մասնաճիւղ Պոլիս, Մահմուտ Բաշա
Նո 6, 7, 8, 9 Դամանթօ խան Նո 1 – 2
50—11 Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Դամանթօ խանի մասնաճիւղը։

ՏՔԹ. Ց. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Մասնագէտ բժիշկ, մորթի, գաղղիական տախտ, արանց և կանանց ծնողական գործարաններու եւն, հիւանդութեանց
Ցիշեալ բժիշկը որ 15 տարի շարունակ պաշտօնավարած է Գալաթէմունիի նամանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած էին, և որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած է գործնական փորձեր կրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատած է Բերա, Պէօյիւք Բարմաք գաբաս, թիւ 10 և կէսօրէն մինչև ժամը 11 կը գտնուի Պահճէգաբաս Միսքճեան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, օրվան ալ հինցած ըլլան։
Ուրբաթ օրերը Հրի՝ աղքատներ։
50—42

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ա.ՏԱՆԱՐԱԶԱՐ
Այս վարժարանը, զոր կը վարեն ինը անդամներէ բաղկացած ինամակալութիւն մը, և բնիկ ու Ամերիկացի 11 ուսուցիչներէ կազմուած ձեռնհաս ուսուցչական խումբ մը, հիմնական դասախօսութիւն մը կուտայ բոլոր իրեն դիմող Հայ աղջիկներուն։ Կ'ուսանի՝ բնական, իմաստասիրական, չափական և այլ գիտութիւններ։ Մասնաւոր ոյժ կը տրուի հայերէն և անգլ. լեզուներուն, կ'ուսուցուին նաեւ Թուրքերէն և ֆրանսերէն լեզուները։ Վարժարանին երկու ընդարձակ և օդաւէտ շէնքերը, ինչպէս նաեւ Խնամակալութեան երկու բժիշկ անդամները մեծապէս կ'ապահովեն աշակերտուհիներուն առողջութիւնը։ Անատոլուի երկաթուղին, որուն մէկ մասնագիծը մինչեւ քաղաքս կ'երկարի, ճամբորդութիւնը խիստ դիւրին և հաճելի կ'ընծայէ։ Դիչերօթիկներու տարեթոշակն է 13 օսմ. ոսկի, զոր երկու մասնավճարով պէտք է հատուցանել։ Դաշնակի դասի համար 5 կամ 3 ոսկի կը պահանջուի, դասաւանդութեան թիւին համեմատ։ Երգեհոնի դասի համար 2½ ոսկի կը պահանջուի։ Վարժարանին ԻԱ. տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 13 (Ն.Տ.)։ Դ. իրիկունը։ Վարժարանին նոր յայտագիրը ուզողներ